

Етнички Македонци се и над осумдесет светители, кои денес се слават во католичката и во православната црква.

Во Македонија и денес живее народ, чии припадници отсекогаш себеси се нарекуваат Македонци и кои од дамнина живеат во оваа земја. Соседите на Македонија (а пред се Грција и Бугарија, кои денес држат под окупација делови од Македонија, а порано и Србија), го негираат постоењето на засебна македонска нација, користејќи ја својата бројност и поголема моќ во однос на Македонците.

Но, и покрај тоа Македонија и македонската нација го доживуваат своето повторно воскреснување. Во 1991 година беше возобновена независната македонска држава. Па, сепак, денес за Македонците многу малку се знае во европската и светска јавност. Зошто е тоа така?

Како прво, древна Македонија, како држава, престанала да постои уште во 2 век пред Христа (веднаш откако Римјаните ја окупирале македонската држава). Оттогаш (освен неколкуте обиди за нејзино обновување во средновековието), Македонија и Македонците континуирано се наоѓале под разни ропства. Во 1913 година Македонија е поделена на четири дела, по што, за етничките Македонци, настапи тежок период на нивна денационализација. Македонците, кои останаа да живеат под Србија беа убедувани дека се 'Срби', оние кои останаа да живеат под Грција беа убедувани дека се 'Грци', оние кои останаа да живеат во Бугарија беа убедувани дека се 'Бугари', а оние под Албанија, дека се 'Албанци'. Сето ова не минува без отпор од страна на Македонците, како на културно, така и на воено поле.

За време на Втората светска војна Македонците во трите дела на Македонија кренаа национално востание, но само Македонците во делот окупиран од Србија успеаја да добијат свои национални права (иако во рамките на недемократскиот југословенски комунистички режим).

Во 1991 година, заедно со распаѓот на комунистичка Југославија, овој дел од Македонија, успеа да се осамостои како засебна држава под името - Република Македонија. Така повторно е обновена славната древна македонска држава, иако само на дел од својата етничка територија.

Сето ова значи, дека, едноставно, досега другите (поробувачите или оние кои владееја со Македонија) им ја пишуваа историјата на Македонците. Но, од 1991 година, па наваму Македонците, за првпат, се во состојба слободно да ја експонираат пред светската јавност вистината за сопствените етнички корени и за првпат се слободни самите да проговорат за историската и културна величина на својата земја (иако рековме дека и во рамките на југословенскиот комунистички режим Македонците уживаа национални права и имаа своја република).

Сепак, Македонците кои останаа да живеат под Бугарија и Грција и денес немаат никакви национални права и врз нив и натаму се врши жестока денационализација.

Што се однесува до Албанија, иако оваа држава ги признава Македонците како посебен народ, сепак таа во официјалните документи го прикрива вистинскиот број на Македонците што живеат во нејзините граници, со тоа што ги признава за Македонци само Македонците кои живеат во Мала Преспа, додека такво признавање не им дава на најголемиот дел Македонци со муслиманска вероисповед кои живеат во Голо Брдо и пошироко во Албанија, како и на остатокот Македонци со православна вероисповед кои живеат во поголемите градски центри во Албанија.

Под постојан притисок се наоѓаат и Македонците кои живеат во Гора (според тоа се наречени и Горанци), во Србија (Косово), каде што поради несредените услови, Македонците мора да ги кријат својот национален идентитет)

За сите овие проблеми околу оваа некогаш огромна, а денес мала, но славна, земја, ќе проговориме на оваа веб-страница, надевајќи се дека на светската јавност уште повеќе ќе им ја доближиме Македонија и Македонците.

▲ [Горе](#)

Кратка историја на древна Македонија

Во овој наслов ќе спомнеме накратко нешто за историјата на Македонија од најстарите времиња, па се до крајот на антиката.

Македонија била населена уште од најраните времиња. Најстариот познат жител (човек) на Балканскиот Полуостров е пронајден во Македонија. Имено, во 1960 година на Света Гора (на македонскиот полуостров Халкидик) бил откриен череп (најверојатно од жена) за кој се смета дека припаѓал на неандерталец. Черепот бил најден во пештера близу местото Петралона, поради што бил наречен арцхантропос петралониенсис. Се смета дека е стар дури 270.000 години. Во истата пештера биле откриени наоди од човекови активности стари барем половина милион години! (Kokkoros and Kanellis: 'Decouverte d'un crane d'homme paleolithique dans la peninsule chalcidique', L'Antropologie 64, 1960).

Во Македонија е пронајдено и најстарото палеолитско орудие. Се работи за примитивна камена рачна секира.

Знаци на организиран живот на територијата на денешна Македонија се среќаваат уште во постариот неолит. Главна карактеристика на тоа време е развитокот на домашната преработка, особено на грнчарството.

Во Македонија е пронајдена и најраната досега откриена неолитска населба. Тоа е населбата откриена неколку километри северно од Бер. Оваа населба е датирана помеѓу 6300 до 5300 година пред Христа. Куќите во оваа населба имале повеќе соби, а некои од нив имале и тераси. Во секоја куќа имало огниште, складиште за храна, како и централно светилиште. Во населбата била најдена претстава на женска фигура, како и цртежи на жаби, кози, диви свињи и бикови.

Од времето на неолитот (5000-4000 пред Христа) близу македонскиот град Кожани била пронајдена уште една неолитска населба со куќи, чии сидови биле измачкани со кал. Таваните биле потпрени на столбови и биле измачкани со смола. Веќе во доцниот неолит (4000-2800 пред Христа) западните и централните делови на Македонија биле значително населени.

Во Бронзовата епоха на тлото на јужна Македонија е забележана појавата на локалната Арменохори група. Во фазите од Железната епоха продолжува развитокот на културата, што довело до тоа, Македонија многу рано да го доживее преминот од протоисторискиот во историскиот период.

Грчкиот археолог Андроникос своите најрани наоди во Вергина (Кутлеш) ги датира од 12 век пред Христа. Истото мислење го дели и Хамонд, кој смета дека првиот организиран живот во оваа населба потекнува од 1180 - 1100 година пред Христа. (N.G.L. Hammond, History of Macedonia I, Oxford, 1976, стр. 385,390,407,409,420).

И најголемиот старозаветен пророк Мојсие напишал нешто што несомнено се однесува на дамнешен организиран живот во Македонија (која, како што е познато, во Стариот Завет е означена со името 'Китим'). Во своето дело 'Броеви' (24:24) Мојсие запишал:

'Поморски народи се собираат од север. А бродовите од страна на Китим го покоруваат Асур, го покоруваат Евер, па и него ќе го стигне вечна гибел.'

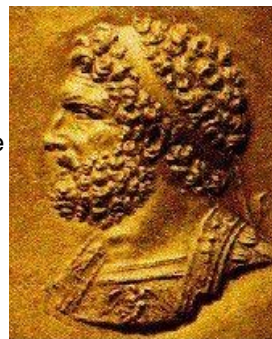
Спомнувањето на 'бродовите од страна на Китим' може да значи дека Мојсие оставил сведоштво за постоење на Македонска флота. И нема ништо чудно во сето ова, до колку не се знае дека Мојсие ова го напишал некаде помеѓу 15 и 13 век пред Христа!

Сето ова значи дека можеме да кажеме дека Македонија имала свое организирано домородно население со длабоки корени во најдалечното минато.

Сепак, досега потврдените историски извори ни зборуваат дека првиот идентификуван владетел на Македонија бил македонскиот крал Пердика. Тој живеел во 7 век пред Христа. Неговите претходници Каран, Коин и Тирима спаѓаат во сферата помеѓу историската вистина и преданијата.

Од мала и сиромашна држава, Македонија, за кратко време се воздигнала во самиот врв на тогашниот свет. Главно население во неа биле Македонците, кои денес во науката се познати како древни Македонци. Древните Македонци биле засебен народ. Тие зборувале на сопствен македонски јазик, имале сопствена култура и сопствена религија. Како народ, древните Македонци биле создадени како резултат на сложените етногенетски процеси низ кои поминале претходно населените домородни племиња на територијата на Македонија (подетално за засебноста на древните Македонци види во: [Кои биле древните Македонци?](#) и другите поглавија).

Животот на древна Македонија продолжил преку владеењето на кралевите од таканаречениот 'историски период', како што се: Александар Први, Пердика Втори, Архелај Први, Кратеј, Орест, Архелај Втори и други. Македонија живее како сиромашна балканска држава, се додека во 359-та година пред Христа, на македонскиот престол не се качил Филип Втори Македонски. Со стапувањето на власт на Филип Втори, Македонија го доживува својот силен подем и процут. За кратко време, овој владетел ги поразил околните народи, ги избркал грчките колонисти од македонското крајбрежје и ги проширил границите на Македонија. Овие успеси во голема мера се должеле на фактот што Филип Втори ја реорганизира македонската војска, востановувајќи ја, на далеку прочуената, Македонска фаланга. Оваа елитна единица на Македонската војска се состоела од добро организирани и командувани редови на пешадијци, кои носеле и по седум метри долги копја и кои така, незапирливо напредувале, буквално прегазувајќи ги пред себе непријателските воени редови.

Филип Втори Македонски
Татко на Александар Велики
Македонски и човек, кој ја
воздигнал Македонија како
регионална сила

Овие успеси на Македонија не ја оставиле рамнодушна тогашна Атина. Познатиот атински говорник Демостен, во своите говори пред Атињаните жестоко ги критикува Македонците, изјавувајќи дека тие не се никакви Хелени (Грци), туку барбари. Познат е цитатот од неговото дело 'Филипики' (III), во кое тој сосема јасно го квалификува Филип Втори како човек, кој не бил никаков Македонец. Притоа Демостен рекол дека Филип: '...не само што не е Хелен, туку нема ништо хеленско, тој е барбарин од земјата за која ништо добро не може да се каже, еден никаков македонец од земјата од каде порано ни пристоен роб не можеше да се купи.'

На тој начин Атина застанува на чело на останатите грчки градови-држави, подготвувајќи се за војна против Македонија и Филип Втори Македонски.

Пресудната битка помеѓу Македонците и војската на обединетите грчки градови, се одиграла кај Херонеја во 338 година пред Христа. Филип Втори Македонски надмоќно ги поразил Грците и во оваа битка загинале над илјада грчки војници. Во ниту една битка пред тоа немало загинато толку Грци, па ова

ја принудило Атина да му се предаде на Филип Втори Македонски. Така Македонија станала господар над поголемиот дел од тогашна Грција.

Но, амбициите на Филип Втори биле Македонците да продолжат со војната и против тогашната најмоќна држава на светот - Персија. Меѓутоа, токму во екот на подготовките за оваа војна, Филип Втори бил убиен во атентат за време на свеченостите по повод свадбата на неговата ќерка Клеопатра.

За наследник на Филип Втори е избран неговиот син Александар, кој за кратко време ќе ја разнесе славата на Македонија низ целиот свет. Првите чекори што на воен план ги презел младиот македонски цар било смирувањето на бунтовите што, против македонската власт, ги кренале соседните народи: Илири, Тракијци и Грци. Откако ја зацврстил власта над нивните територии, Александар организирал поход против моќната Персија. Територијално тогаш Персија била за околу педесет пати поголема од Македонија. Тоа била огромна држава, која се протегала на три континенти и која имала неколку милиони жители. Сепак, ова не го поколебало Александар Македонски да ја нападне. Првата поголема македонско-персиска битка се одиграла кај реката Граник во денешна Мала Азија, а потоа следувале уште неколку битки, од кои најпознати се битките кај Ис и кај Гавгамела. По поразите во овие битки, огромната Персија била целосно разбиена и освоена од Македонците. Интересно е тоа што, во рамките на Персиската војска, против Македонците се бореле и бројни Грци, иако Персија пред тоа, со години војувала токму против Грците. Грчките градови, пак, кои тогаш се наоѓале под персиска окупација, жестоко се спротивставувале на обидот на Македонците да ги ослободат од персиска власт. Древниот грчки историчар Аријан (Arian) пишува дека мнозина Грци до последниот здив се бореле на страната на Персија против Македонската војска (види подетално во: Други докази за разликите помеѓу древните Македонци и древните Грци). Интересно е и тоа што, Аријан пишува дека во рамките на Персиската војска, тогаш се бореле и Албанците, кои, како азиско племе, тогаш живееле близу територијата на денешна Ерменија (што, впрочем го пишува и Страбо).

По поразите што Персиската војска ги претрпела од генијалниот македонски војсководец Александар Македонски, Персиската империја се распаднала и Персија практично станала составен дел од Македонската империја. Потоа Александар Македонски, заедно со својата војска, стигнал до територијата на денешна Индија, каде го поразил индискиот принц Пор, но и неколку други индиски владетели. Тогаш Македонската империја, целосно или делумно, се протегала на териториите на денешните држави: Македонија, Грција, Албанија, Бугарија, Турција, Израел, Либан, Ирак, Сирија, Египет, Либија, Иран, Афганистан, Пакистан, Кина, Индија и други. Токму кога Александар се подготвувал да ја освои цела Индија, со тенденција да продолжи кон Индокина, македонските војници, преморени од долгогодишните војни, одбиле да го следат својот цар во походот кон далечниот Исток. Александар Македонски со тешко срце се согласил да се врати назад, но по патот кон Македонија, тој умрел во Вавилон, најверојатно поради болест, во 323 година пред Христа, кога бил на возраст од само 32 години. Според сведоштвата на древните историчари, до колку Александар не го напуштел прерано овој свет, тој планирал освојување и на териториите на денешна Арабија, на цела северна Африка, на Пиринејскиот и на Апенинскиот Полуостров. Всушност, повеќе истражувачи се согласуваат со констатацијата дека крајна цел на Александар Македонски била освојување на целиот свет и мешање на народите и културите во една заедничка светска држава.

По смртта на Александар Македонски, огромната македонска империја бргу се распаднала на неколку држави, но Македонците и натаму останале да владеат со некои од овие држави. Така, на пример, Македонците останале да владеат со Египет. Имено, по смртта на Александар, Египет се одделил како самостојна држава на чие чело застанал александровиот генерал Птолемеј Лагов. Тој ја основал македонската династија Птолеми, чии припадници останале да владеат со Египет уште речиси триста години по смртта на Александар Македонски. Птолемиите Македонци, кои владееле со Египет, длабоко ја почитувале египетската култура, иако мнозина од нив никогаш не го научиле египетскиот јазик. Сепак, Македонската династија на Египет му донела извесен

економски процут, поради што и останала толку долго да владее со оваа земја. Интересен е обидот на Македонците Птолемеи, за менување на етничкиот состав на Египет. За таа цел, од Македонија и од териториите на денешна Грција, во Египет биле доселени околу еден милион Македонци и Грци со цел да го изменат етничкиот состав на Египет. Сепак, оваа бројка била премала во однос на седумте милиони Египјани.

Најпозната владетелка на Египет од македонската династија Птолемеи е далечната пра-внука на Александаровиот генерал Птолемај Лагов, познатата египетска кралица Клеопатра Седма (69-30 пред Христа). Не постои сериозна светска историска енциклопедија во која не е потенцирано македонското етничко потекло на оваа славна египетска кралица.

Династии, составени од етнички Македонци, владееле и со други држави од распадатата империја на Александар Македонски. Така, на пример, со источното Средоземје, преку два и пол века, останала да владее македонската династија Селевкиди, додека со Пергамското кралство владееле Македонците Аталиди.

Што се однесува до Македонија, таа, по распадот на империјата, останала да егзистира како самостојна држава на Балканот, чиј живот бил исполнет со внатрешни борби за освојување на престолот. Во третиот и вториот век пред Христа, Македонија водела три жестоки војни против Римјаните. Последниот легитимен македонски цар Персеј не успеал да ја сочува Македонија пред налетот на римските војски. По битката кај Пидна, во 168 година пред Христа, Македонија целосно потпаднала под римска власт. По неколкуте неуспешни обиди за востание против Римјаните, древната македонска држава престанала да постои.

▲ [Горе](#)

Кои биле древните Македонци?

Древните Македонци се вистинските древни предци на денешната македонска нација. Историските податоци, но и обичната логика, јасно укажуваат дека древните Македонци целосно ја внеле својата крв и култура во денешната македонска нација. Древните народи не исчезнувале од лицето на земјата и не испарувале во воздух (освен доколку не постојат податоци за нивно масовно иселување и сл.). Древните народи во најголем дел ја внесувале својата крв и култура во посовремените етникуми што се појавувале на нивната територија. Ова денес е прифатено од речиси сите историографии во светот. Таков е случајот и со балканските историографии. Така, на пример, современата албанска историографија тврди дека денешните Албанци во најголема мера се потомци на древните Илири, т.е. на древниот народ, што во минатото живеел на територијата на денешна Албанија. Бугарската историографија сосема оправдано ги смета Тракијците како составен етно-културен сегмент од денешната бугарска нација. Да потсетиме дека Тракијците биле древен народ кој главно живеел на територијата на денешна Бугарија. И грчката историографија смета дека денешните Грци се директни потомци на древните Хелени, т.е. на народот што во антиката живеел на територијата на денешна Грција (иако ќе наведиме податоци дека не е сосема така). Според ова, токму древните Македонци се древните предци на денешната македонска нација.

Но, поради извесни познати дневно-политички причини, до не така одамна, во Република Македонија (додека се наоѓаше во рамките на Југославија) беше оневозможувано да се истражуваат етно-културните врски помеѓу древните Македонци и денешните Македонци (со исклучок на поедини инцидентни случаи). Македонската и југословенската официјална историографија за време на комунизмот (а, по инерција, и подоцна) исклучиво ја форсирале теоријата според која денешните Македонци се 'чисти Словени' со 'прататковина' од заткарпатските мочуришта.

Во овој наслов ќе објасниме кои биле древните Македонци, а потоа ќе направиме краток осврт кон етно-културното наследство што древните Македонци го внеле во денешната македонска нација, чии припадници се нивни директни потомци. Па, да почнеме по ред.

Вистината дека древните Македонци не биле никакви Грци денес сè поприватна во светската наука, наспроти жестоките напори на грчката историографија и пропаганда да го докаже спротивното. Во пошироката јавност во светот е малку познато дека за прв пат дури во 19 век биле создадени посериозните пропагандни артикулации за наводниот 'грчки карактер' на древните Македонци. Најгласни во овие тврдења биле тогашните германски историчари.

Познатиот американски историчар д-р Јуџин Борза, (Eugene Borza) кој денес се смета за еден од најголемите авторитети во светот во однос на историјата на древна Македонија и чие име се среќава во голем број енциклопедии (во поглавијата за древна Македонија), како и во голем број американски документарни емисии посветени на оваа тема, во својата извонредна книга 'Во сенките на Олимп - појавата на Македонците' (In the Shadow of Olympus, The Emergence of Macedon, Princeton University Press, Princeton, New Jersey, ISBN 0-691-05549-1, USA, 1990) - книга, која поради својата објективност во презентирањето на аргументацијата, најтопло препорачуваме да ја набават сите заинтересирани за оваа тематика - прави детален преглед на теориите во 19 век поврзани со етничкото потекло на древните Македонци. Тој објаснува дека во 19 век, токму германските учени почнале погласно да го пропагираат хеленизмот кај древните Македонци.

Д-р Борза смета дека тие тоа го правеле поради сопствени потреби и интереси, како на пример поради обединувањето на Германија и сл. Ним им бил потребен некој древни јунак 'обединител', на кого требало да се угледаат нивните тогашни политички водачи. Таков 'обединител' тие виделе во лицето на Филип Втори Македонски, кој наводно ги 'обединил' Грците.

Но, д-р Борза (цит. дело, стр. 7) пишува дека во оваа идилична слика за Филип Втори како 'обединител на Грците' германските учени од 19 век се судриле со една непремостлива пречка. Имено, тие не знаеле како да ги објаснат говорите на познатиот грчки (атински) оратор Демостен, во кои, тој жестоко ги напаѓал Македонците како окупатори (а не како 'обединители') на грчките градови-држави, нарекувајќи ги 'барбари' и 'тирани'. Веќе ја спомнавме неговата изјава во која тој Филип Втори го квалификувал како 'барбарин' од Македонија, а давал и други вакви изјави.

Со текот на времето, компаративните научни истражувања од разни области, сè повеќе почнаа да приложуваат докази дека древните Македонци не биле никакви Грци. Така, денешните обиди на грчката пропаганда да го докаже спротивното претставуваат само дефанзивен рецидив од германската пропаганда на 19 век, секако надополнет со дневно-политичките и стратешки национални грчки интереси, какво што е задржувањето на приграбениот крупен дел од Македонија од страна на современата грчка држава во 1913 година и сл. За ова денес се свесни сите сериозни истражувачи на древна Македонија во светот. Самиот д-р Борза пишува:

'Најголемиот дел од древна Македонија бил вклучен во модерната грчка држава дури во 1913 година и таа била политички чувствителна област во релациите помеѓу атинската власт на југ со своите не-хеленски соседи на север'. (Борза, стр. 6).

Излегувањето на површина на податоците за етничката засебност на древните Македонци и денес е попречувано поради низа објективни и субјективни фактори. Како прво, податоците од древните наративни извори за Македонците во голема мера до нашево време стигнале преку записите на нивните непријатели. Овој факт го признава и грчкиот археолог, проф. Фотис Пецас. Во својата статија 'Едно свинче-патешественик', овој грчки археолог, пишува:

'Во 1967 година започнавме со долгорочни ископувања во Едеса (Воден). Одевме да решиме сериозни проблеми: кои биле древните Македонци? Одговорот на прашањето не го даваат целосно историските извори за праисторискиот период. Македонски извори не се зачувани. За Македонците имаме информации главно од непријателите на Македонците: од Атињаните, како Демостен; од Римјаните, како Ливие, или од Грците под римска окупација, како Полибие. Само Македонија, само македонската земја може да даде вистинска слика за древна Македонија, непристрасно...' (подетално кај: Христо Андоновски: Јужна Македонија од древните до денешните Македонци, Скопје, 1995 год., стр. 19).

И познатата американска историчарка д-р Синдија Синдор Словиовски (Synthia Syndor Slowikowski), во својата книга 'Спортот и културата во древномакедонското општество', пишува слично:

'Голем дел од податоците за Македонците доаѓа од писатели кои живееле во грчките градови-држави, полиси. Животот и историјата на Македонците честопати им биле туѓи на Грците'. (D-r Synthia Syndor Slowikowski, Sport and Culture in the Ancient Macedonian Society, The Pennsylvania State University, 1988, стр. 8).

Слично пишувал и познатиот француски научник Виктор Берар (1864-1931). Во изданието 'La Revue de Paris', тој напишал:

'До не така одамна Франција не ги познаваше Македонците. Тие за нас беа Тракијци, Пеони, Склавини, див или речиси митски народ, кој живее на дното од, за нас, непознатата земја. Ние не ги познававме и ги омаловажувавме затоа што всушност за нив дознававме од злобните белешки на старите и на сегашните Грци.' (Подетално кај: Т. Л. Поречки: 'Истина о Македонији кроз документацију', Белград, 1992, стр. 62).

Уште подециден е д-р Борза, кој во врска со ова пишува:

'...Македонската историја ги предизвика оние кои сакаа да дознаат како овој народ успеа да достигне толкава историска големина. За несреќа, на древните Македонци им недостасуваше некој како Полибие кој ги расветли институциите што подоцна ги направија Римјаните славни. Оние што ги спомнувале македонските обичаи или им биле непријатели на Македонците, или биле подоцнежни биографи на Филип, или пак биле дилетантски собирачи на гласини и егзотика. Секој обид да се реконструира внатрешната историја на Македонците со помош на вакви фрагменти е крајно тежок.' (E. Borza, In the Shadow of Olympus, The Emergence of Macedon..., стр. 232).

Од друга страна ни современите археолошки ископувања во денешниот дел на Македонија под Грција не се отидени којзнае колку далеку, а да не зборуваме за веројатниот субјективизам во презентирањето на археолошките наоди од страна на грчката држава пред светот.

Д-р Словиовски во својот споменат труд ја потенцира незадоволителната активност на грчките археолози на тлото на Македонија под Грција, па вели:

'Сé до пред десетина години археологијата во северна Грција (Македонија) беше игнорирана за сметка на плодноносните наоди во таквите области како што е Атина'. (Исто, стр. 8).

И д-р Борза (стр. 12) пишува дека за ископините од древна Македонија се дознава главно преку годишните извештаи на грчкиот археолошки сервис и од понекои странски списанија.

Сепак, и покрај сите овие моменти, денес има пронајдено доволно докази за самобитноста на древните Македонци. Во следните наслови ќе изнесеме некои од овие докази.

▲ [Горе](#)

За посебноста на древномакедонскиот јазик

За древните Македонци се знае дека зборувале на сопствен македонски јазик. За овој факт постојат повеќе сведоштва од древните историчари. Овде ќе спомнеме само некои од нив.

Древниот грчки историчар Плутарх (Plutarch), опишувајќи една расправија помеѓу Александар Македонски и еден негов пријател, во својата биографија за Александар Македонски во 53-та глава, запишал дека Александар: 'скокнал на нозе и почнал на македонски да ги довикува своите штитоносци.'

Плутарх и на други места пишувал за македонскиот јазик. Така, на пример, во биографијата за Марко Антоније (Marc Anthony), тој пишува дека припадниците на династијата на Македонците Птолемеи (наследници на александровиот генерал Птолемеј, кој подоцна останал да владее со Египет) зборувале на македонски јазик, иако некои од нив го запоставувале овој јазик за да можат да се разберат со своите не-македонски поданици во Египет. (Овој цитат од Плутарх види го во: Најпознати етнички Македонци, кои оставиле свој придонес во светската историја).

Дека древните Македонци зборувале на засебен македонски јазик сведочи и латинскиот историчар Квинтиј Куртиј Руф (Quintus Curtius Rufus).

Позната е случката кога било судењето на Македонецот Филота (Пхилотас), кој подготвувал заговор за убиство на Александар Македонски (Q.C.Rufus, 'De Rebus Gestis Alexandri Macedonis', VI, 10). Заговорот бил откриен и Филота (Пхилотас) бил јавно испрашуван лично од страна на Александар.

Квинтиј Куртиј Руф (Quintus Curtius Rufus), опишувајќи ја оваа случка, сосема јасно запишал дека Македонците зборувале на засебен јазик. Тој дури цитира и изјава на самиот Александар Македонски, во која, тој обрнувајќи им се на Македонците во прво лице множина, го споменува (цитат): 'мајчиниот' и 'нашиот јазик'. Александар му се обрнал на Филота со зборовите:

'Сега тебе ќе ти судат Македонците. Те прашувам: дали ќе им се обратиш на мајчиниот јазик?'

Филота одговорил одречно, со образложение дека, освен Македонци, имало присутни и припадници од други народи. На тоа, Александар им рекол на присутните Македонци:

'Еве, гледате ли? До таму ли дошол Филота, та да се гнаси од мајчиниот јазик?...Но, нека зборува како што сака, а вие спомнете си дека тој подеднакво се отуѓил и од нашите обичаи и од нашиот јазик.' (Quintus Curtius Rufus: Историја на Александар Македонски, во превод на д-р Љубинка Басотова, Патрија, Скопје, 1998, стр. 272).

Но, Филота не останал рамнодушен на овие обвинувања, па во својот одговор, рекол:

'Мене ми се префрла што одбивам да зборувам на мајчиниот јазик и дека сум се грозел од обичаите на Македонците. Значи така јас му се заканувам на кралството, што го презирам? Но, уште порано, оној родниот јазик, беше напуштен во општењето со другите народи, па така и победниците и победените требаше да учат еден туѓ, странски јазик.' (Исто, стр. 274).

Сепак, во обвинувањата против Филота се вмешал војсководецот Болон (Bollon), кој, меѓу другото, го обвинил Филота дека (цитат): '...иако бил Македонец, не се срамувал, преку преведувач, да ги ислушува луѓето што зборувале на неговиот роден јазик'. (Исто, стр. 276).

И оваа случка е толку јасна во однос на постоењето на засебниот македонски јазик, што никаков коментар не е потребен. Исто така, од овој опис, гледаме дека, дел од Македонците, поради практични причини (поголема можност за општење со другите народи и сл.) го користеле и туѓиот грчки јазик (кој овде е опишан како 'туѓ, странски јазик'), иако меѓу себе и натаму си зборувале на мајчиниот македонски јазик.

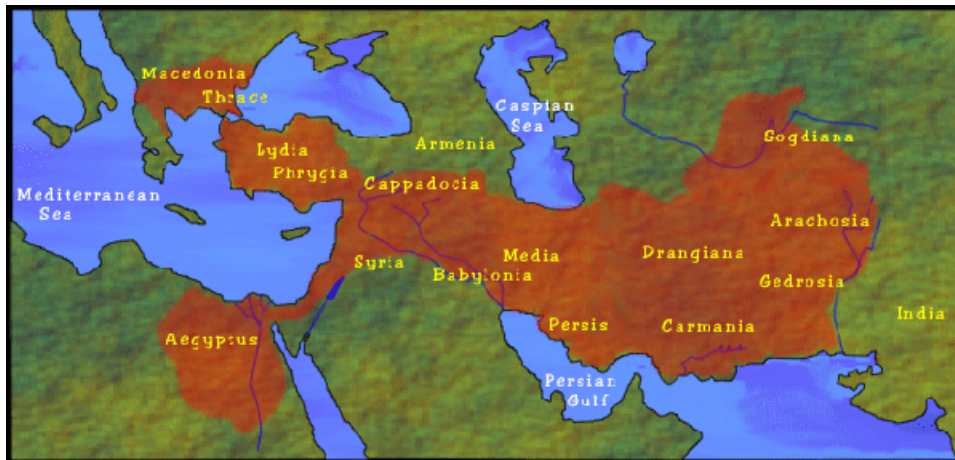

Александар Трети Велики Македонски
Најпознат и најславен македонски цар, кој сакал да го освои целиот свет

Дека древниот македонски јазик бил сосема различен од грчкиот ќе спомнеме уште едно древно сведоштво. Се работи за еден пронајден фрагмент од папирус, за кој се сметало дека претставува дел од изгубеното дело под наслов 'Историја на наследниците' ("History of the successors") од древниот грчки историчар Аријан (Arrian). На овој фрагмент од папирус (PSI XII.1284), спомната е една епизода од древно-македонската историја во која повторно јасно е потенцирана засебноста на македонскиот јазик. Овде читаме дека секретарот на Филип и на Александар Македонски, по име Евмен (цитат): '...испратил напред еден човек, по име Ксение, кој зборувал македонски...' "...sending forth a man called Xennias who was Macedonian in speech"... за да преговара со Македонската војска на Неоптоломеј. Овој настан се случил околу 321 година пред Христа. Всушност оригиналниот збор со кој Аријан (Arrian) го опишал Ксение (Xennias) бил зборот: 'Македонисти'. Интересно е што ист ваков термин постои и во денешниот македонски јазик (иако можеби со малку поинакво значење).

Пишувајќи за овој документ, познатиот американски историчар д-р Борза пишува дека некои прогрчки автори (како на пример: Лидел, Скот и Џонс во нивниот Грчко-англиски речник Liddell-Scott-Jones in their "A Greek-English Lexicon") се обиделе овој термин да го преведат како 'човек кој зборувал на македонски начин' (style of speaking) (отприлика нешто како 'лаконскиот' начин на зборување и сл.). Но, д-р Борза оправдано го критикува ваквиот нивни став и е дециден во врска со толкувањето на овој термин, па вели:

'Контекстот на сцената опишана во овој фрагмент од папирус не наведува да веруваме дека ова значело нешто повеќе отколку 'начин на зборување': Ксение, кој зборувал македонски, бил испратен од Евмен за да преговара со командантот на македонските единици. Ваквата мисија барала одлично владеење на јазикот, какво што очигледно им недостасувало на обичните Грци. Евмен, кој им бил секретар и на Филип и на Александар добро ги знаел овие работи. (Борза, стр. 92).

Македонската империја од времето на Александар Велики Македонски

Македонската империја од времето на Александар Велики Македонски И навистина д-р Борза ова одлично го објаснува. Нема никаква логика ни да се претпостави дека Евмен во таква сериозна мисија би испратил човек кој знаел некаков посебен 'начин на зборување' (style of speaking). Несериозно е и да се помисли такво нешто. Напротив, тој испратил човек кој го знаел македонскиот јазик за да може да преговара со Македонците во таа сериозна ситуација, а не да си игра мајтап со нив и да им се обраќа со некаков 'посебен начин на зборување' (special style of speaking).

Дека македонскиот јазик бил различен од грчкиот пишуваат и многу подоцнежни и современи автори, секако повикувајќи се на релевантни докази, од кои некои веќе презентиравме. Дури и во 'Историјата на Грција', од авторот

Џорџ Герот, објавена во Лондон во средината на 19 век, пишува дека македонскиот јазик бил различен од грчкиот. Овде читаме:

'Македонскиот јазик бил различен од илирскиот, од тракискиот, а по сè изгледа и од пајонскиот. Тој исто така бил различен и од грчкиот...!' (History of Greece by George Gerote, Vol.II, third edition, London, John Murray, Albemarle Street, 1851, дел 2, стр. 14 и 15).

Современиот проучувач на древна Македонија Артур Вајгал (Arthur Weigall) во врска со засебноста на древно-македонскиот јазик, пишува:

'Грците ... не можеле да го разберат македонскиот јазик, кој немал речиси никаква сличност со нивниот, а немало ни литература од која би можел да се проучува.' (Артур Вајгал: Александар Македонски, Скопје, 1992, стр. 24).

Вајгал дури пишува и дека мнозина Македонци не знаеле ниту еден единствен збор од грчкиот јазик. Така, на пример, кога пишува за смртта на Филип Втори Македонски, Вајгал, повторно ја потенцира засебноста на македонскиот јазик и сосема јасно пишува дека мнозина Македонци не знаеле ниту збор од грчкиот јазик. Оценувајќи ја улогата на Филип Втори (цит. дело, стр. 128), Вајгал пишува:

'Неговата голема задача да изгради македонска нација, да ги присили грчките држави да дејствуваат едногласно со неа, како и меѓу себе, и да докажува дека Македонците се Хелени, иако дури многумина од нив не знаеле да зборуваат грчки, била извршена'.

Вајгал (цит. дело, стр. 267) повторно пишува во врска со познавањето на грчкиот јазик од страна на Македонците. Овде читаме:

'Александар, дури и на врвот на својата моќ никогаш не можел младешки да не и се восхитува на атинската интелектуалност, и да се ослободи од непријатното чувство дека неговите воинствени Македонци, од кои многумина не знаеле дури ниту еден единствен грчки збор, не се според грчкиот стандард за културата.'

Што се однесува до веќе спомнатото испрашување на Македонецот Филота (Philotas), Вајгал (цит. дело, стр. 314) истото вака го опишува:

'Александар повторно побарал од него да зборува и го прашал дали ќе им зборува на луѓето на грчки или на македонски'.

Има уште многу други светски познати авторитети кои пишуваат за засебноста на македонскиот јазик, на кои, во интерес на просторот, ќе се задржиме во некоја друга прилика.

Инаку, факт е дека владеачките кругови во древна Македонија во одреден период на својот развоток го прифатиле грчкиот литературен јазик. Денешните грчки историчари и пропагандисти го користат овој податок за своите цели. Тие потенцираат дека на Македонскиот кралски двор во четвртиот век пред Христа се пишувало на грчки и ова тие го нудат како 'доказ' дека Македонците наводно биле 'Грци'.

Така, на пример, во првото издание со натписи од регионите во горна Македонија, подготвено од грчките историчари Ризакис и Тараџоглу (Rizakis and Touratsoglou), предадени се 225 натписи од територијата на Македонија под Грција. Речиси сите овие 225 натписи биле напишани на грчки (Борза, цит. дело, 93).

Но, ваквото толкување на грчките историчари не може да биде никаков доказ дека древните Македонци биле Грци. Тоа што владеачките кругови во древна Македонија во одреден период го прифатиле грчкиот литературен јазик како писмен јазик на својот двор апсолутно не значи дека Македонците биле Грци. Еве зошто.

Како прво, со тогашниот литературен грчки јазик се служеле и други народи. За да го објасниме ова малку ќе се оддалечиме од темава за да направиме еден компаративен преглед со денешнава состојба. Најнапред ќе потенцираме дека

големото мнозинство од денешните генерации потсвесно го земаат литературниот јазик како 'доказ' за етничката припадност на поединци во минатото. Зошто е тоа така? Одговорот е едноставен. Денес (речиси во целиот цивилизиран свет) најголемиот дел луѓе се писмени. Притоа поголем дел од народите (барем во Европа) си пишуваат на својот сопствен литературен јазик. Грците пишуваат на грчки, Србите пишуваат на српски, Хрватите на хрватски, Бугарите на бугарски, Албанците на албански, Македонците на македонски, Романците на романски и така натаму. Поради тоа кај мнозина наши современици во потсвеста е создадено еден вид 'правило', според кое, штом денес секој народ си пишува на сопствениот литературен јазик, сигурно дека така било и во минатото, т.е. така било 'отсекогаш'. Но, ако се размисли подобро и ако се направи обид да се сфати реалноста во минатото, ќе се види дека ова 'правило' тогаш воопшто не важело! За времето за кое зборуваме во целиот свет имало само неколку литературни јазици. Значи, секој што ќе сакал да пишува бил принудуван добро да се помачи да научи некој од овие јазици. Ова фактички значи дека одвај дали имало по некој писмен човек во тие времиња. Така, на пример, припадници од разни народи: Грци, Македонци, Тракијци, Евреи, Илири, па дури и Римјани во одреден период на антиката пишувале на старогрчкиот јазик, но тоа никако не значи дека тие биле Грци.

За да го сфатат ова подобро денешните генерации, ќе го спомнеме примерот со Нигерија (кој важи и за други африкански држави). Имено, во оваа земја живеат голем број народи, кои си имаат сопствени јазици и кои воопшто не се разбираат помеѓу себе. Најбројни се народите: Хауса, Јорубо и Ибо. Ниту еден од нив нема свој литературен јазик, туку сите жители на Нигерија денес пишуваат на англиски. Значи припадникот на народот Хауса, дома си зборува на својот јазик, но кога сака да напише нешто или кога сака да комуницира со својот сограѓанин од народот Јорубо, тој се користи со англискиот говорен и литературен јазик. Е, сега да си замислиме дека по некоја, не дај Боже, општочовечка катастрофа, по неколку илјади години, ќе бидат откриени писмени документи од денешната држава Нигерија како единствени пишани споменици од оваа држава. Што ќе видат идните археолози и истражувачи? Секој од овие нигериски документи ќе биде напишан на - англиски! Но, дали тоа значи дека идните археолози треба да заклучат дека во Нигерија во 20 и 21 век живееле Англичани, само затоа што во овие векови во оваа земја официјален литературен јазик бил англискиот? Секако дека не, иако е можно да има и такви заклучоци. Потполно е иста состојбата и со користењето на грчкиот јазик во антиката, т.е. со зачуваниите писмени споменици на овој јазик, што ги проучуваат денешните истражувачи. Тоа што овие дела биле напишани на овој јазик воопшто не значи дека сите нивни автори биле Грци, исто како што ни денешните Нигеријци не се Англичани само затоа што пишуваат на англиски. Денес постојат и други бројни народи кои пишуваат (па дури и зборуваат) на туѓи јазици (Ирците, бројни народи од Јужна Америка, од Африка и т.н.).

Како народ што го користел грчкиот литературен јазик во антиката рековме дека биле и Тракијците. Во 1986 година во североисточна Бугарија биле најдени 165 тракиски сребрени садови, кои потекнувале од 5 век пред Христа. Некои од нив бие напишани со грчко писмо. Коментирајќи го овој пример во контекст на она за што зборуваме, д-р Борза пишува:

'Шеснаесет од овие садови биле испишани со тракиски лични имиња и имиња на места на грчки. Како што знаеме Тракијците не биле Грци и нивниот јазик, кој продолжил да егзистира и во римско време, никогаш не се појавил во писмена форма... Можеме да се повикаме и на одамна познатите монети од тракиските племиња од петтиот век пред Христа, на кои имињата на нивните кралеви и нивните титули исто така се напишани на грчки. Значи, работата е јасна: употребата на грчкиот јазик, како форма на пишана експресија, не претставува доказ за етничката припадност и за културата.' (Борза, стр. 94).

Со грчкиот литературен јазик се служеле и Илирите (History of Greece by George Gerote, Vol. II, third edition, London, John Murray, Albemarle Street, 1851, del 2, str. 10), а грчкото писмо го користеле дури и турко-монголските Бугари по нивното доаѓање на Балканот во 7 век.

Според тоа се поставува прашањето: зошто грчката историографија и пропаганда единствено за Македонците тврди дека биле 'Грци', а истото не го тврди и за Илирите, Тракијците, Бугарите, Римјаните, како и за сите останати народи кои во одреден период се служеле со грчкиот литературен јазик?

Што се однесува до користењето на грчкиот литературен јазик на Македонскиот кралски двор, се знае дека тоа било прифатено во одреден период од развитокот на македонската држава, а не дека така било 'отсекогаш'. Во прилог на ова ќе потенцираме дека не постои ниту еден натпис на грчки јазик на територијата на цела Македонија што датира од петтиот век пред Христа, т.е. од времето пред делумното прифаќање на грчката култура во Македонија. Знаеме дека стари натписи на грчки јазик се пронајдени многу поодамна од 5 век пред Христа на територијата на денешна Грција (па дури и во Тракија), но такви натписи во Македонија - нема! Како доказ за ова ќе споменеме сведоштва од грчки и странски извори.

Грчкиот професор Пеџас (Petsas), во својата спомената статија 'Едно свинче пате шественик', пишува дека не е пронајден ниту еден грчки натпис од раниот древен период во Македонија.

Истото го пишува и познатиот грчки археолог Андроникос, кој вели:

'Многу сум несреќен што во Вергина не пронајдов никаков натпис од петтиот век'.

И познатиот грчки универзитетски професор Даскалакис се жали дека, оние странски научници, кои тврделе дека древните Македонци не биле Грци, тоа го тврделе поради повеќе причини, од кои едната била токму непостоењето на стари грчки натписи во Македонија. Притоа професор Даскалакис пишува:

'Во Македонија и покрај толкуте ископувања до денес не се најдени натписи на грчки јазик од тој период'. (Подетално за овие изјави кај: Христо Андоновски: Јужна Македонија од древните до денешните Македонци, Скопје, 1995 год).

Значи дури и официјалната грчка историографија признава дека во Македонија не постоеле натписи на грчки јазик од постариот период.

Слично пишува и во познатата општа ЦД Гролиер енциклопедија (CD Grolier electronic publishing, inc. Mindscape, Inc. 1995, Novato, CA 94945, наслов 'Greek language') . Овде старогрчкиот јазик не е спомнат дури ни како говорен јазик во Македонија! Овде читаме:

'Древниот грчки јазик бил говорен јазик во Грција, на Крит, во делови од источниот Медитеран и во западна и северна Анадолија, на Сицилија и во јужна Италија, на северниот брег на Црно Море и делумно на северноафриканскиот и францускиот брег□

Значи, Македонија воопшто не е спомната како подрачје на кое се говорел древниот грчки јазик. Не држи забелешката дека авторот, кога ја споменува денешна Грција, автоматски во неа го вклучил и егејскиот дел од Македонија, затоа што гледаме дека овде и Крит е спомнат одделно од Грција, иако тој денес е составен дел од неа! Инаку, автор на овој текст е Маргарет Алексиу (Margaret Alexiou), која овде се повикува на поголем број дела од еминентни странски и грчки автори (чиј подолг список го наведува на крајот од текстот).

И д-р Борза пишува дека денешните грчки историчари пред светската јавност ги форсираат исклучиво натписите на грчки јазик од Македонија, кои потекнуваат главно од 4 век пред Христа, т.е. од времето кога македонските владетели веќе дозволиле прифаќање на дел од грчката култура во својата држава. Коментирајќи го споменатото издание со грчки натписи од Македонија, подготвено од Ризакис и Тараџоглу (Rizakis and Touratsoglou), д-р Борза пишува:

'Речиси сите од 225 натписи се на грчки, но тие доаѓаат од хеленистичкиот и од римскиот период, во кои стандардниот грчки јазик бил во употреба за вакви

формални намени. Во овој корпус нема објавено автентичен материјал од пораниот период'. (Борза, стр. 93).

Индириктна потврда за ваквата вистина имаме и во споменатата 'Историја на Грција', каде се спомнати границите во кои живееле древните Грци. Овде читаме дека ниту Епирците не биле Грци, а камо ли Македонците:

'Територијата што ѝ припаѓала на Елада (или продолжената Хелада, ако ги употребиме зборовите на Скилак и Дикархус) се смета дека почнувала од градот и од Амбаркискиот залив. Оттаму на север до Акрокераунското испакнување лежи земјата која Грците ја викаат Епир и која е населена со Хаонците, Молосијаните и Теспотијаните, кои се детерминирани како Епирци и за кои се смета дека не припаѓале кон грчката целина.'

Поради сето ова, се поставува прашањето: како е можно Македонија отсекогаш да била земја со 'грчка култура', до колку се знае дека во неа не се пронајдени никакви натписи на грчки јазик од времето кога таа егзистирала без поблиски и помасовни културни врски со тогашните грчки градови, а истовремено такви натписи се пронајдени низ цела денешна Грција? Како е можно Македонија отсекогаш да била 'грчка земја', кога се знае дека во Македонија тогаш воопшто не се ни зборувал грчкиот јазик (посебно не меѓу широките народни маси)? Навистина на овие прашања грчката наука и пропаганда не можат да дадат одговор пред светската јавност.

Овде треба да се потенцира дека ни древното грчко писмо воопшто не е автентично грчко. Се смета дека тоа било позајмено од Феникијците. Дека овој податок е познат во светската јавност пак ќе презентираме како илустрација извадок од ЦД енциклопедијата Енкарта (наслов Europe), каде во врска со потеклото на грчкото писмо пишува:

'Грците го презеле писмото од Феникијците на кое му додале вокали'.

Меѓутоа, во поново време и во Македонија се откриени графемите, за кои се претпоставува дека дури биле и постари од феникиските и за кои постои веројатност дека можеби биле прифатени од Грците во создавањето на нивното писмо. Остануваме отворени за сите идни сознанија во врска со ова.

Треба да се има предвид уште еден многу важен момент кога се зборува за користењето на грчкиот литературен јазик од страна на древните Македонци. Овој момент можеби е клучен во потврдувањето на вистината дека не може да се тврди дека древните Македонци биле 'Грци' само затоа што дел од нив пишувале на грчки. Се работи за следното. Точно е дека во Македонија се најдени разни исписи и натписи на грчки јазик, но во најголемиот дел од нив се забележани бројни грешки во правописот.

Од бројните примери за ова ќе спомнеме само неколку.

Неодамна е откриена посмртна маска на кралот Дропион (кој потекнувал од северно-македонското племе Пајонци). Околу ликот има напишано краток текст. Овој текст, иако содржи само осум зборови и две кратенки со по една буква, во него се направени се дури девет правописни грешки (несоодветно употребени и изоставени букви). Интересно е тоа што во името Дропион (наместо со две букви омега, како што треба да е напишано правилно на грчки), напишано е со буквите 'о'. (Иван Микулчиќ, Викторија Соколовска 'Икона на кралот Дропион' во 'Macedonia acta archeologica', бр. 11, 1987-1989, Скопје, 1990, стр. 103 -104).

Грешки во текстот се откриени и на надгробната мермерна стела од 2 или 3 век по Хриоста (времето на римската окупација), која била подигната од четиричлено семејство во чест на своето починато дете Филип. Иако епитафот е напишан на грчки и овде се забележани грешки во правописот. Вакви грешки се откриени и на стелите во Битолско, Кавадаречко и други места во Македонија. (Апостол Керамитчиев: 'Новооткриени споменици од село Браилово Прилепско' во: Зборник 1959-1960, 'Recueil des Travaux', издание на археолошкиот музеј - Скопје, 1961 година, стр. 47).

Се поставува прашањето: зошто древните Македонци правеле толку грешки во пишувањето на грчки? Нели е тоа уште еден силен доказ за нивното негрчко потекло? Дури и денес луѓето кои пишуваат на јазик што не им е мајчин обично прават помали или поголеми правописни грешки, т.е. не пишуваат така како што би пишувале оние на кои дотичниот литературен јазик им е мајчин.

Во врска со древно-македонскиот јазик и култура воопшто, треба да се знае и дека бројни литературни дела од древните Македонци биле уништени од римските окупатори на Македонија. Римјаните сурово се однесувале кон Македонците и нивната култура, при што уништиле многу дела од истата. Единствено останале сведоштвата за овие дела. Така, на пример, Стефан Визант (Stephan of Byzantium) Што се однесува споменува дека постоеле бројни хроники запишани од древните Македонци, како и две обемни истории на Македонија напишани од страна на двајца тогашни македонски историчари, а постоеле и обемни пате шествија и други записи. Понатаму, грчкиот историчар Диодор Сицилијанецот (Diodorus of Sicily) Што се однесува споменува бројни писма што македонските војници за време на својот поход во Азија им ги испраќале на своите роднини во Македонија. Има сведоштва и за постоење на други пишани дела од Македонците, кои денес не се зачувани.

Но, да се вратиме на древно-македонскиот јазик. Каков бил овој јазик?

Од оригиналниот древно-македонски јазик засега се смета дека се зачувани само неколку десетици зборови. Од нив не може целосно да се заклучи каков јазик бил тоа. Факт е дека поголемиот дел од овие зборови се различни од тогашните грчки, иако има и слични на нив. За зборовите од древно-македонскиот јазик кои се слични со грчките зборови се смета дека и навистина биле прифатени од овој јазик.

За позајмиците од грчкиот јазик во древно-македонскиот досега имаат пишувано повеќе автори. Впрочем, ваква појава имало (и има) во речиси сите јазици на светот. И денес во македонскиот јазик прифаќаме странски термини за кои главно немаме свои аналогии. Во денешниот македонски јазик вакви зборови, на пример, се: антена, сателит, мобилен телефон, хард-диск и други. И денес ваквите странски зборови ги прилагодуваме според сопствениот фонетски систем. Тоа треба да се има предвид и кога се анализира древно-македонскиот јазик. Не може за карактерот на овој јазик да се суди само преку позајмиците од грчкиот јазик (како што тоа го прават некои грчки и прогрчки настроени истражувачи), исто како што не може да се суди за автентичноста и за карактерот на ниту еден современ јазик само врз основа на позајмиците што истиот ги има прифатено од друг јазик.

Она што, пак, е многу интересно е фактот што извесен број од оригиналните древно-македонски зборови, според својата етимологија и изговор, потсетуваат на соодветните денешни македонски (но и на други 'словенски') зборови.

▲ [Горе](#)

Религијата и обичаите на древните Македонци

Древните Македонци си имале и сопствена религија. Тие верувале во божествата со индо-европско потекло, како што се: Зевс, Посејдон, Аполон и други, кои од нивна страна биле славени на специфичен начин различен од начинот на славење кај соседните народи.

Но, зарем овие божества не биле грчки? А, ако биле грчки, зарем тоа не значи дека и древните Македонци биле Грци? За да одговориме на овие прашања треба да потенцираме дека таканаречената 'старогрчка митологија и религија' воопшто не била автентична грчка. Имено, секој што сака подетално да ја проучува оваа митологија ќе дојде до сознание дека многу елементи на неа биле преземени од постарите култури.

Во минатото (18 век) се сметало дека старата грчка религија, т.е. митологија е автохтона грчка, но тогаш биле обелоденети податоци дека Грците својата религија во голема мера ја презеле од други постари народи. Дека, за ова денес

се знае во сериозната светската јавност, повторно ќе приложиме цитат од споменатата Гролиер општа ЦД енциклопедија, каде за најголемиот број елементи од грчката религија и митологија сосема јасно се тврди дека се позајмени од други различни култури. Во врска со ова, во поглавието Митологија, во поднасловот Грчка митологија читаме:

'Грчката митологија содржи митолошки елементи од различни култури и истории.'

Но, што е тоа што е позајмено од останатите религии? Одговорот гласи: повеќето од грчките божества воопшто не се грчки. Дури ни Зевс не е никакво грчко божество. Овие работи денес се добро познати, а само како илустрација ќе посочиме неколку цитати од општата Гролиер ЦД енциклопедија, каде во продолжението на истиот наслов, пишува:

'Индо-европскиот културен елемент во оваа митологија е претставен преку богот Зевс... Зевс е најглавното божество во грчката митологија. Тој има чисто индо-европско потекло и претставува божество, поврзано со симболот на небото и небесните феномени.'

Значи, гледаме дека ни толку познатиот 'грчки бог' Зевс, воопшто не е грчки. Или поточно, колку е грчки, толку е и македонски, и толку им припаѓа на сите народи што го славеле во тоа време. Исто е и со богот Посејдон. Во врска со него, на истото место, читаме:

'Посејдон претставува оригинално индо-европско божество и тој е постар брат на Зевс'.

За 'грчкиот Аполон', пак верувам дека малумина знаат дека се смета дека претставува азиско божество, увезено од Сибир, каде опстојувало поврзано со азиските племенски шамански култови. Еве што пишува во оваа енциклопедија за ова 'грчко' божество:

'Аполон потекнува од Сибир и се смета дека силата на неговиот култ потекнува од племенскиот шаманизам на тој простор, а не од култот на Дионис во Делфи'.

Но, до колку се најде некој да ги оспори цитатите од оваа светски позната ЦД енциклопедија како субјективни, тогаш да кажеме дека поглавието, од кое се преземени овие цитати, е напишано врз основа на научните трудови на светски познати научници од областа на грчката митологија. Ќе наведеме список на дел од авторите и нивните дела, кои служеле како основа за пишувањето на овој текст. Некои од нив се: Dodds, E.R., *The Greeks and the Irrational* (1957); Edmunds, Lowell, ed., *Approaches to Greek Mythology* (1989); Graves, Robert, *Greek Myths*, 2 vols. (1955); Grimal, Pierre, *Concise Dictionary of Classical Mythology* (1990); Guerber, Helene A., *The Myths of Greece and Rome* (1990); Guthrie, W.K.C., *The Greeks and Their Gods* (1949); Harrison, Jane E., *Prolegomena to the Study of Greek Religion* (1922; repr. 1991); Kirk, G. S., *The Nature of the Greek Myths* (1975); Lefkowitz, Mary R., *Women in Greek Mythology* (1986; repr. 1990); Mylonas, G. E., *Eleusis and the Eleusinian Mysteries* (1961); Nilsson, M. P., *A History of Greek Religion*, 2d ed. (1949), and *The Mycenaean Origins of Greek Mythology* (1931; Eng. trans., 1972) и други.

И Таткото на историјата Херодот (Herodotus) пишува дека повеќето грчки божества воопшто не биле грчки. Во врска со потеклото на грчките божества Херодот пишува:

'Некои од овие богови (со исклучок на Нептун) верувам дека Грците ги презедоа од Пелазгите. За Нептун, пак, тие дознаа од Либијците, кои отсекогаш го славеа'. (*The history of Herodotus*, by Herodotus; translated by George Rawlinson).

Значи овие богови подеднакво им припаѓале и на древните Грци и на древните Македонци, но и на другите балкански народи. И Македонците и Грците го славеле Зевс (секој од својата страна на заедничката планина Олимп), но на прилично различен начин и со различни епитети. Доколку го прифатиме тврдењето на Херодот дека овие богови Грците ги презеле од Пелазгите, пред нас се отвораат нови интересни хоризонти, посебно ако се земаат предвид

теориите на некои сериозни руски научници, кои тврдат дека Пелазгите биле предци на Словените.

Откако дава преглед на разликите помеѓу Македонците и Грците во сферата на религиозните сфаќања, познатиот американски научник д-р Јуџин Борза констатира:

'Најголемиот дел од писмените податоци за Македонскиот пантеон доаѓаат од времето на Филип Втори и Александар, од што испаѓа дека Македонците и Грците славеле исти богови. Сепак, многу од јавните манифестации на тоа славење изгледа биле различни. На пример, во Македонија не се пронајдени големи јавни религиозни споменици од пред крајот на четвртиот век (што претставува уште една разлика во однос на Грците) (Цит. дело, стр. 95).

Американскиот историчар д-р Синтија Синдор Словиовски во својот труд 'Спортот и културата во древно-македонското општество' исто така пишува дека некои од денес познатите 'грчки' богови всушност им припаѓале на повеќе народи. Така, на пример, за богот Херакле, таа пишува:

'Херакле бил познат во грчките, македонските и азиските митови, легенди и приказни... (D-r Synthia Syndor Slowikowski, Sport and Culture in the Ancient Macedonian Society, The Pennsylvania State University, 1988, стр. 136).

Во врска со богот Зевс, д-р Словиовски претпоставува дека имал поголема улога кај Македонците отколку кај Грците:

'Зевс се почитувал во религиозната сфера и на Грците и на Македонците. Но, за Македонците улогата на Зевс среде нивните богови изгледа била поголема во однос на улогата на Зевс кај Грците'. (Исто, стр. 72).

Во продолжение таа нуди аргументи во полза на оваа своја претпоставка.

Но, дали постоеле и оригинални македонски богови? Одговорот на ова прашање е позитивен. За жал, под влијание на грчката пропаганда, во добар дел од светската историографија, некои од македонските богови се третирали како 'грчки'. Од нив најнапред ќе го издвоиме богот Дионис (Dionysus). Се знае дека Дионис бил од старо македонско-бригиско потекло. Тој прво се славел кај Македонците, а дури потоа кај Грците.

Во споменатата ЦД Гролиер енциклопедија (наслов: Mythology), во врска со славењето на Дионис од страна на Македонците, пишува дека Дионис на Балканот најнапред бил славен од Македонците (при што е спомнато неговото бригиско потекло). Притоа читаме:

'Дионис не е индо-европско божество. Тој најверојатно има бригиско потекло, чиј култ најпрво поминал во Македонија, а потоа во Тесалија и Беотија... Дионис исто така се викал и Бромис или Бакхус. Целта на неговиот култ била да предизвикува екстаза - искуство на излегување надвор од себеси, или ентузијазам - искуство да се чувствувањаш како бог. Сутината на мистериите на Дионис била дека, оној што ги прави, требало да се поистовети со бог. Мнозинството следбеници на овој култ биле жени, наречени Менади, кои доживувале екстази. Кога свештеникот на Дионис свирел на флејта, приврзаниците на овој култ паѓале во екстаза, за време на која им било кажувано да растргнуваат животни'.

Познато е дека во етногенезата на древните Македонци, Бригите имаат значителна улога, па секако дека оттаму е и присутноста на овој бог меѓу Македонците. Точно е дека постоело светилиште на Дионис на планината Олимп, кое се викало Дион, но тоа се наоѓало на северниот дел од планината, т.е во македонскиот дел на Олимп.

Оригинални божици со потекло од Македонија биле и познатите Музи! За првпат нивниот култ бил посведочен во македонската област Пиерија, а оттаму тие биле прифатени од Грците. Во споменатата ЦД Гролиер енциклопедија во насловот 'Muses', читаме:

'Музите ... понекогаш биле нарекувани како Пиериди, според нивниот првобитен дом Пиерија во Македонија, од каде честопати го посетувале изворот на Аганипа'.

Во религиозниот корпус на древните Македонци припаѓале и боговите Кавири.

Херодот смета дека култот на Кавирите бил донесен од Пелазгите, кои во тоа време живееле и во Македонија и кои (според Херодот) зборувале на неразбирлив јазик за Грците.

Друг значаен култ за Македонците бил култот на легендарниот митски пејач Орфеј (Orpheus), кој бил роден во Македонија. Впрочем, минималното познавање на митологијата покажува дека Орфеј бил син на музата Калиопа (Calliope), чие потекло од Македонија веќе го спомнавме. Орфеј бил и погребан во Македонија. Неговиот гроб се наоѓал во подножјето на Олимп во јужна Македонија и на неговиот надгробен споменик биле испишани стихови од еден македонски поет.

Како древно-македонски бог треба да го споменеме и богот на лекувањето Дарон (Daron).

Друго древно-македонско божество, кое го немало кај Грците, била божицата Ма. Во Македонија се посведочени повеќе примери на наоди со претстави на оваа божица, додека вакви наоди во денешна Грција - нема! За божицата Ма се смета дека е од старо македонско-бригиско потекло, и истата кај Македонците, си имала свои македонски специфичности, кои ги нема кај другите народи (иако кај секој народ постоело божество со слична улога на Пра-Мајка).

Во Македонија, како посебна божица, била славена и божицата Зирена (Zeirena), која имала посебни македонски епитети, а по својата содржина потсетувала на Афродита.

Близу реката Струма била славена и божицата Бендида, а во повеќе места на Македонија биле славени и змијоликите божества Драко и Дракена (Draco et Dracena) (Повеќе детали кај: д-р Наде Проева 'Студии за античките Македонци' Скопје, 1997, стр. 179 и 181).

Од сето погоре изнесено сметаме дека терминот 'Грчка митологија' конечно треба да се исфрли од науката. Каква е таа 'Грчка митологија' кога ниту едно од божествата што биле присутни во неа не било грчко? Ова истото важи и за терминот 'древна (античка) Грција', кој исто така честопати неправедно се употребува во науката и публицистиката. И овој термин е сосема погрешен затоа што таква држава (древна, т.е. античка Грција) никогаш не постоела во историјата. Се што постоело на територијата на денешна Грција биле неколкуте градови-држави кои ту војувале помеѓу себе, ту склопувале лабави сојузи и кои сите до еден се нашле под македонска окупација или политичко влијание.

Освен во религијата постојат изразени разлики и во уметноста помеѓу Македонците и останатите древни соседи.

Помеѓу древните Македонци и Грци постоеле разлики и во оштественото уредување. Додека Грците својот живот го организирале по одделните градови-држави, Македонците имале своја силна централизирана држава. Всушност Македонија била првата држава во вистинска смисла на зборот што се појавила во Европа.

Познатиот историчар Питер Грин, во својата книга: 'Александар Македонски 356-323 пред Христа', во врска со ова пишува:

'Македонија... била првата голема територијална држава со ефективна централизирана политичка, воена и административна структура што се појавила на европскиот континент.'

Разлики помеѓу Македонците и Грците постоеле и во фолклорот. Забележани се описи на две македонски народни игри. Едната се викала Телесија (Telesias), и

таа била вид на воен танц. Другата игра се викала Карпеа (Karpea) и во неа со мимики во ритмот на шупелката се прикажувало крадењето на волови.

Древните Македонци имале и сопствени македонски народни обичаи и обреди, за кои пишувале повеќе древни историчари, како што се: Херодот (Herodotus), Плутарх (Plutarch), Аристотел, Квинтиј Куртиј Руф (Quintus Curtius Rufus) и други, децидно потенцирајќи дека овие обичаи биле македонски.

Како автентични древно-македонски обичаи се споменуваат: кршењето погача за време на свадбените ритуали, одделното седење на мажите и жените за време на веселбите, стрижењето на косата за време на жалост или несреќа, специфичниот начин за избор на кралеви, специфичниот начин на судење, специфичниот начин на погребување и многу други. Дobar дел од овие обичаи ги среќаваме и кај денешните Македонци.

▲ [Горе](#)

Други докази за разликите помеѓу древните Македонци и древните Грци

Освен разликите во јазикот, културата религијата и сè друго што наведовме, постојат и голем број древни и современи наративни сведоштва, кои говорат за разликите помеѓу древните Македонци и Грци.

Но, пред да бидат изнесени дел од нив, најнапред треба да се укаже на една невестина што ја шири грчката историографија. Честопати грчките историчари тврдат дека најголем доказ според кој Александар Македонски наводно бил 'Грк', бил фактот што нему му било дозволено да учествува на Олимписките игри, на кои било дозволено да учествуваат само Хелените.

Според некои историски податоци (презентирани од Херодот) на грчките олимписки игри учествувал и Александар Први (предокот на Александар Велики Македонски). Херодот дури пишува и дека Александар Први победил во една трка на грчките олимписки игри. Па, зарем ова не е доказ дека Македонците биле 'Грци'?

Како одговор на ова прашање ќе посочиме на неколку моменти. Како прво, некои современи историчари го ставаат под голем знак прашалник учеството на Александар Први на грчките олимписки игри. Врвниот познавач за улогата на спортот во древно-македонското општество д-р Синдија Синдор Словиковски смета дека Александар Први воопшто не учествувал на грчките олимписки игри. Таа потсетува дека неговото име го нема во списокот на победниците на ниту една тогашна олимпијада. Таа докажува и дека во времето на дотичната олимпијада Александар Први бил престар за да учествува на неа како крал, а камо ли да биде победник во трката на околу 193 метри. (D-r Synthia Syndor Slowikowski, Sport and Culture in the Ancient Macedonian Society, The Pennsylvania State University, 1988, стр. 47).

Но, дури и да прифатиме дека Александар Први и навистина учествувал на некоја тогашна олимпијада. Неговото евентуално учество воопшто не одело така лесно и било дозволено дури по неговото упорно инстистирање пред Грците и тоа со строго ограничување, според кое, само македонските кралеви можеле да учествуваат на олимписките игри, додека на нивниот народ (Македонците) и натаму им било забрането учеството на овие игри. Освен тоа, се знае дека Александар Први во времето на 76 олимпијада бил прогласен за 'проксен' (προξεν) од страна на Атињаните. Таа титула Грците им ја давале само на своите гости и пријатели.

Што се однесува до учеството на олимписките игри од страна на Александар Македонски, тоа воопшто не е чудно. Во тоа време тој бил господар над Грците, па никој не можел да го спречи да учествува на овие игри. Во врска со сето ова д-р Словиковски пишува:

'...Грците не ги признавале Македонците како свои Хелени и Македонците не можеле нормално да учествуваат во панхеленските натпреварувања'. (Исто, стр. 51).

И понатаму:

'По Александар Велики за прв пат обичните македонски граѓани се појавиле на стартните линии во Олимпија, Делфи и останатите центри на панхеленските игри.' (Исто, стр. 102).

И понатаму:

'За време на владеењето на Филип, освен самиот тој, ниту еден Македонец не учествувал на олимписките игри... Всушност обичните Македонци не учествувале на олимписките игри сè до времето по Александар Велики.' (Исто, стр. 140).

Кога сме кај олимписките игри да го кажеме и тоа дека постојат сериозни претпоставки дека овие игри прво биле создадени во Македонија. Д-р Словиковски (цит. дело, стр. 71) пишува дека олимписките игри што ги воспоставил македонскиот крал Архелај (Archelaus), можеби биле постари од грчките, т.е. тие можеби претставувале само обновување на некои древни македонски олимписки игри, чиј претходник бил некој архаичен македонски фестивал посветен на Зевс. Овде читаме:

'Можно е некој многу стар фестивал посветен на Зевс да бил обновен од Архелај... Епиграфските податоци од хеленистичкиот период ни сугерираат дека постоеле раскошни прослави во сите македонски заедници во чест на Зевс во месецот Диос. Во таков случај веројатно е дека во чест на Зевс во Дион постоел некој постар архаичен фестивал уште пред времето на Архелај'.

Дали ќе се потврди или оспори оваа претпоставка ќе зависи од напредокот на археолошките ископувања во Македонија под Грција, кои сè уште, поради добро познатите причини, недоволно напредуваат. Во врска со ова д-р Словиковски пишува

'Археологијата во Дион има напредувано само до римските слоеви, но ќе биде интересно да се открие дали навистина Архелај само ги обновил игрите што таму се одржувале'. (Исто, стр.. 72).

Како 'доказ' дека Македонците биле Грци, денешните грчки историчари ја нудат и изјавата на Александар Први, кој (според Херодот) самиот изјавил дека потекнува од градот Арг на Пелопонез. Ке одговориме и на ова.

Како прво, градови по име Арг имало неколку во тогашниот древни свет. Денес сè повеќе научници (вклучувајќи го и александрискиот историчар од 2 век Апијан (Appian) сметаат дека, иако Александар го спомнал Арг на Пелопонез како град на своето потекло, тоа всушност се однесувало на Арг Орестикон (близу денешно Рупишта, гратче што се наоѓа по горниот тек на р. Бистрица во Македонија). Ова значи дека Александар Први, сакајќи по секоја цена да учествува на грчките олимписки игри, најверојатно го измислил своето грчко потекло од Пелопонез. Денес поголем број научници се согласуваат со оваа теорија и сметаат дека тој си бил Македонец со потекло од Македонија, но за да му дозволат да учествува на грчките олимписки игри, намерно им рекол на Грците дека потекнува од Пелопонез, т.е. дека и самиот е 'Грк'.

Оваа теорија (за потеклото на Александар Први од Македонија, а не од Пелопонез) ја застапуваат токму голем број грчки историчари!

Така, на пример, грчкиот археолог Алики Стујанаки во Воденското периодично списание Едесаика хроника (мај-август, 1972, стр. 18) пишува дека првата позната династија на Македонците нема потекло од Арг на Пелопонез, туку од Арг во македонската област Орестида и дека повеќето грчки истражувачи ја прифаќаат оваа теза. Таа пишува:

'Помладите истражувачи на историјата оформија две различни гледишта: едни дека Аргос, како место за потеклото на Аргеадите е на Пелопонез... а другите тврдат дека Аргос е во Орестида (област во Македонија, з.м.) како што објаснува и Апијан. Последниве се повеќе и поверодостојни. (Христо Андоновски, цит. дело стр. 12).

Освен учеството на грчките олимписки игри, Александар Први Македонски сакал да им се доближи на Грците и поради политички причини. (заедничка заштита од Персија). Затоа негова цел му била што повеќе да биде присутен во грчкиот свет, иако соработувал и со Персија (која тогаш била непријателски расположена кон Грците). Неговата сестра била мажена за висок персиски достоинственик, поради што за време на грчко-персиските војни Александар Први играл улога на преговарач меѓу завојуваните страни, кој бил ту на едната, ту на другата страна. Дури отпрвин тој бил на страната на Персијанците, но ноќта пред битката помеѓу Персијанците и Грците кај Платеа, тој наеднаш се свртел на страната на Грците и поради тоа го добил прекарот Филхелен - Philhellene - (почитувач на Хелените), што исто така сосема јасно зборува дека тој не бил никаков 'Хелен', туку странец кој ги почитувал Хелените. Интересно е што денешните грчки и прогрчки историчари терминот 'Филхелен' се обидуваат да го објаснат како 'синоним за Хелен' (!?). Реагирајќи на ваквата манипулација, д-р Борза пишува:

"Филхелен"... бил назив кој нормално дека се однесувал на не-Грците. Напорите на некои современи автори терминот 'Филхелен' да го претстават како синоним за 'Хелен' останаа без успех.' (Борза, цит. дело, стр. 113).

Во полза на негирањето на наводното грчко потекло на Александар Први, т.е. на Македонската кралска куќа, од градот Арг на Пелопонез, постои уште една теорија, која станува сè поприфатена во светската научна јавност. Повеќе историчари (меѓу кои и овде спомнатите д-р Борза и д-р Словиќовски) посочуваат на фактот дека не постои никаков доказ дека Македонската кралска куќа потекнувала од грчкиот Арг. Според оваа теорија, приказната за наводното грчко потекло на Македонската кралска куќа била измислена поради политички потреби на тогашните македонски владетели. Ваквата приказна му била раскажана на Херодот за време на неговата посета на Македонија. Причина за ова бил стравот на Македонците од Персија, поради што барале приближување кон грчките градови-држави, но и учеството на тогашните престижни грчки олимписки игри. Како резултат на ваквата приказна, митолошкиот јунак Херакле станал славен и почитуван од Македонците. Подоцна и Филип Втори ја форсирал оваа приказна за да може полесно да владее над грчките градови-држави (D-р Synthia Syndor Slowikowski, *Sport and Culture in the Ancient Macedonian Society*, The Pennsylvania State University, 1988, стр. 89). Оваа тенденција својот одраз го нашла и на македонските монети.

Д-р Борза пишува дека Херодот некритички ја запишал оваа приказна, а подоцна Тукидид само ја препишал од него. И д-р Борза децидно потсетува дека нема ниту еден археолошки наод во поткрепа на оваа приказна, како и дека истата е заснована само врз митологија. (Борза, цит. дело, стр. 48, 80, 81 и 83). Тој потсетува дека во времето на создавањето на оваа приказна било во мода владетелите да бараат врски со митолошки или други славни личности. Впрочем, ваква појава имало и подоцна. Така, на пример, подоцнежниот македонски крал Филип Петти упорно тврдел дека е роднина на Филип Втори (иако тоа не било точно). Дури и римскиот војсководец Марко Антоние тврдел дека потекнува од Херакле, а секако дека има и други вакви бројни примери кај многу други народи низ историјата.

Како уште еден аргумент против приказната на Херодот за наводното 'грчко потекло' на Македонската кралска куќа, д-р Борза наведува и еден податок што го пишува самиот - Херодот! Борза вели дека додека од една страна Херодот пишува дека Александар Први бил 'Грк' (иако на едно место го нарекува и Македонец), од друга страна истиот тој Херодот (7.130) пишува дека Тесалијците биле првите Грци, кои биле потчинети од Персијанците, што значи дека тие (а не Македонците) биле најсеверните Грци на Балканот. Д-р Борза потсетува и дека тогашните Грци многу добро знаеле до каде живеат нивните

сонародници и дека ниту еден Грк тогаш не ја сметал Македонската владеачка династија за 'грчка' (Борза, цит. дело, стр. 113).

Митолошката врска помеѓу Македонската кралска куќа и митолошкиот јунак Херакле била негирана уште во антиката и тоа од самите Грци! Децидно сведоштво со кое била оспорена секаква етничка (но, и митолошка) врска помеѓу древните Македонци и 'грчкиот бог Херакле', дал токму Гркот Демостен. Во еден од своите бројни анти-македонски говори тој го оспорил правото на Филип Втори да се смета себеси како потомок на Херакле. Притоа Демостен рекол:

'Јас сметам дека Херакле, секако со негодување ги слушна зборовите на пратениците, кои постојано повторуваа дека Филип води потекло од овој бог. Овој бог добро нека го запознае презрителот на сите религии. Овој грчки бог нека го согледа тиранинот Македонец. Овој бог, мразител, казнувач и уништивач на тиранијата...' (Квинтиј Куртиј Руф, Quintus Curtius Rufus, I, 7, цит. дело...стр. 30).

Овде ќе спомнеме уште еден факт, кој денес, не е многу популаризиран во грчката историографија. Имено, во времето на Филип Втори, познато е дека дошло до ширење на границите на Македонија. Една од првите мерки што Филип Втори ја презел во тој правец било анектирањето на атинските колонии на територијата на Македонија, т.е. нивното приклучување кон матичната држава. Филип Втори насила влегол во овие градови и оттаму ги избркал грчките колонисти да се вратат назад на територијата на денешна Грција, а оние кои пружиле отпор, ги ликвидирал или ги продал како робје. Еве како го опишува однесувањето на Филип Втори Македонски кон грчките колонии на македонска земја, авторот Артур Вајгал (цит. дело, стр. 64):

'Во 349 година п.н.е. Филип повторно тргнал со својата војска на Халкидик, на источната страна на Солунскиот Залив, каде ја продолжил својата политика на задушвање на бунтовите на грчките населби. Го повикал Олинт, главниот град на овие колонии, конечно да се предаде... Но, осигурувајќи ја помошта од Атина, овој град ги затворил портите пред Македонците и пружал отпор сè до 348 или 347 година п.н.е., кога златото на Филип изнудило предавање на градот во рацете на Филип и истиот бил срамнет со земја, а граѓаните биле продадени како робје'.

И понатаму:

'Паѓањето на Олинт било голем шок за Атињаните, кои им испратиле значителна помош во луѓе и снабдување на несреќните колонисти, но да се разбереме Филип немал желба да биде во војна со Атина и сега бил целосно подготвен за мировна спогодба со нив, бидејќи веќе немало други атински или грчки колонии на неговите непосредни крајбрежја. Тој само сакал, како што велел, да го исчисти своето родно крајбрежје од овие странски жители, кои немале никакво право на македонската земја'.

Значи, самиот Филип Втори велел дека Грците од грчките колонии во Македонија се странци и тој постапил со нив небаре биле окупатори.

Ниту Грците не им останувале должни на Македонците во експонирањето на своите несимпатии кон нив, па големиот атински говорник Демостен во своето дело Филипски за Филип Втори Македонски ја дал следната навредлива изјава:

'Филип, тој човек не само што не е Грк, туку и нема ништо заедничко со Грците. Барем да беше барбарин од некоја пристојна земја - но тој не е ни тоа. Тој е некакво шугаво суштество од Македонија - земјата од која не можеш да доведеш ниту роб што барем нешто вреди'.

Оваа изјава практично претставува фундаментално сведоштво за разликите меѓу Македонците и Грците, дадено токму од еден од најпознатите Грци од тоа време - Демостен. Гледаме дека овој грчки говорник јасно рекол дека Филип Македонски не бил никаков 'Грк'.

Но, денешните грчки историчари и пропагандисти се обидуваат да го забозотат значењето на оваа изјава на Демостен. Така, на пример, грчкиот историчар

проф. Даскалакис тврди дека оваа изјава Демостен ја дал само за да ги потенцира културните разлики меѓу Атињаните и Македонците, кои, според него, и самите биле 'Грци', и дека ова Демостен го направил само поради војната помеѓу Атина и Филип Втори. Ваквиот став го застапуваат и други грчки историчари (секако поведени од дневно-политичките цели на нивната државна пропаганда).

И кој би бил одговорот на овој провиден грчки обид да се избега од вистината? Ќе посочиме на два несоборливи факта. Прво, постојат грчки сведоштва од кои се гледа дека древните Македонци уште далеку пред Демостен биле нарекувани 'барбари' од страна на Грците, и тоа во времето кога воопшто не војувале едни против други! И второ, до колку војната била причина за ваквото нарекување на Македонците од страна на Атињаните, тогаш се поставува прашањето: зошто Атињаните кога војувале со Спартанците, никогаш за време на нивното триесетгодишно војување не ги нарекле и Спартанците 'барбари'? Одговорот е едноставен. Атињаните никако не можеле да ги наречат Спартанците 'барбари', затоа што тие зборувале ист јазик со нив. Овде дојдовме до прашањето: зошто Демостен го нарекол Филип 'барбарин' (barbarian)? Што точно значел овој термин во антиката?

Научниците се речиси едногласни кога тврдат дека терминот 'барбарин' во антиката главно се однесувал за луѓе кои зборувале на неразбирлив јазик за Грците, со доза на потценување кон нивната култура. Во врска со ова д-р Словиковски пишува:

'Терминот 'барбарин' во антиката бил прифатен како спротивен термин на терминот 'Хелен' и кај авторите овој термин имал три главни значења: неинтелигентен, странски и не-грчки во однос на националноста, а странски со елементи на инфериорност... Зборот 'барбари' се однесувал на не-Грците, додека Грците од посебните градови-држави ги нарекувале Грците од останатите градови-држави како 'ксенои'.... 'Барбаринот' бил антитеза на 'Хеленот'. (Исто, стр. 30).

Дека терминот 'барбари' се однесувал на луѓе со пониска култура, кои не зборувале на грчки пишува и во книгата 'Историја на Грција' (History of Greece, цит. дело, стр. 316).

Значи, сите народи кои не зборувале на грчки, Грците ги нарекувале 'барбари', додека помеѓу себе Грците си се нарекувале 'ксенои' (ξενοι).

Демостен не бил единствениот Грк, кој вака ги нарекол Македонците. И древниот грчки историчар Исократ ги нарекол Македонците 'барбари'. Д-р Словиковски пишува:

'Историчарите имаат различно мислење околу тоа што мислеле авторите, како на пример Исократ, кога ги нарекувале Македонците 'барбари'. Дали овој термин бил употребен во етничка или во културна смисла? Мнозина сметаат дека тоа значело дека Македонците биле странци, кои не го зборувале грчкиот јазик... Знаеме дека пред хеленистичкиот период Грците не ги сметале Македонците за свои сонародници. (D-r Synthia Syndor Slowikowski, стр. 30).

Понатаму, и Гркот Разимах ги нарекол Македонците 'барбари'. Тоа било во 5 век пред Христа. Во својот говор за Ларисјаните, Разимах го нарекол македонскиот крал Архелај како 'барбарин' во однос на Грците Ларисјани. Притоа Разимах рекол:

'Зарем ние Грците треба да му бидеме робови на Архелај барбаринот' (Тукидид 2,8,1. Исократ 5.108 и Климент Александриски 6.2.17).

Расположението на Грците кон нивниот освојувач Македонија јасно се гледа и во фактот што речиси сите грчки градови со голема радост ја примиле веста за смртта на Филип Втори, надевајќи се дека лесно ќе излезат на крај со неговиот млад син Александар и дека бргу ќе се ослободат од македонското ропство. Во контекст на ова да го спомнеме и востанието што Грците од Теба го кренале против македонската власт на Александар Македонски пред неговиот поход кон Азија, кое детално го опишува токму древниот грчки историчар Аријан, кој

живеел во 1 век (Arrian: 'The Campaigns of Alexander', Translated by Aubrey De Selincourt, Penguin books, USA, 1987). Тој пишува дека и Атињаните посакале да се приклучат на Тебанците, но Александар жестоко го задушил востанието на Тебанците, што било поука и за сите останати Грци. Теба била срушена до темел, а мнозина од востаниците и од нејзините жители биле убиени. Се смета дека биле убиени околу шест илјади Грци-Теванци. Оние Грци кои успеале да се спасат пред налетот на Македонците избегале во Атина, каде Атињаните во шок ја примиле веста за поразот на востаниците. Еве како го опишува Аријан сето ова (цит. дело, стр. 63):

'Пристигнувањето на бегалците од Теба во Атина, кои избегаа веднаш по завршувањето на борбите, се поклопи со прославата на Големите Мистерии во Атина. Шокирани од вестите за настаните, Атињаните ја прекинаа прославата и почнаа набрзина да го носат својот подвижен имот надвор од градот во опколениот земја.'

Аријан во продолжение пишува дека Советот на Атина веднаш се состанал и испратил десет луѓе, кои биле пријатели на Александар, со задача да го пречекаат и да му кажат дека Атињаните се радуваат на неговото доаѓање и го оправдуваат неговото уништување на Теба (!?). Значи, Атињаните биле принудени на вакви себепонижувања само за да го спасат својот град од туѓата Македонска војска. Инаку, ако се следи внимателно освојувањето на останатите бројни градови низ Азија, од страна на Александар Македонски, ќе се види дека многу од овие градови постапувале исто или слично како Атина, што е уште еден доказ дека овој град, бил третиран како и сите останати странски градови од страна на Македонците.

Омразата на мнозинството Грци кон нивниот окупатор Македонија доаѓала до израз и во многу други прилики. Така, на пример, Александар Македонски се биел против голем број Грци уште во првата посериозна битка против Персија кај реката Граник (Granicus). Во оваа битка Александар заробил околу 2000 Грци, кои се бореле на страната на Персија. Историчарот Артур Вајгал (Arthur Weigall) пишува дека Македонците жестоко се пресметале со Грците во оваа битка. На стр. 174 (цит. дело) читаеме:

'Најпосле Грците, опколени од целата македонска војска биле обесхрабрани и заклани како стока, останале живи само две илјади, но и нив ги заробиле кога се стемнило'.

Исто така, пред секоја битка со Персијанците Атињаните испраќале свои делегации кај персискиот цар Дариј за да му ја искажат својата поддршка.

Можеби поради сето ова во ударните единици на Македонската војска, т.е. во познатата Македонска фаланга, никогаш ниту еден Грк не бил поставен како заповедник.

Ќе наведеме уште еден фундаментален податок за односите помеѓу Грците и Македонците во времето на Александар Македонски. По расчистувањето на односите со грчките градови на територијата на денешна Грција, Александар Македонски навлегол во Азија на територијата на тогашна Персија. На тогашниот западен брег на Персија (денешниот западен брег на Турција што излегува на Егејско Море) имало голем број грчки градови, кои биле окупирани од Персија. Населението во овие градови било грчко, па според тоа, кога Александар навлегол во Персија, ова население требало да го дочека како свој ослободител од персиското ропство. Дури и самиот Александар бил убеден дека Грците од овие градови ќе се радуваат на неговото доаѓање, затоа што ќе им го 'врати хеленскиот дух' и повторно ќе ги спои со останатите грчки градови од кои насилно биле одделени. Но, не само што не се случило тоа, туку се случило сосема спротивното. Грчките градови во Мала Азија го дочекале Александар како нов поробител поради што му се спротивставиле со сите свои сили! Најжесток отпор на Македонците им пружил грчкиот град Милет (Miletus). Во овој град Грците воделе голема борба против Македонците, при што мнозина од нив биле убиени откако градот бил освоен од Македонците. За карактерот на овој град, за неговото спротивставување на Македонците и за вчудовидноста

на Александар Македонски од ваквата постапка на Грците од Милет, историчарот Артур Вајгал (цит. дело, стр. 182), пишува:

'Милет бил еден од главните центри на јонските Грци, неговата цивилизација била грчка, неговиот заповедник бил Грк од Грција. Оваа личност во првиот момент покажала желба да се спогоди со Александар, но подоцна, решила да му стане лојална на својот вазален господар Дариј, а било очигледно дека и граѓаните на Милет повеќе сакаат мирно персиско вазалство отколку сојуз со своите грчки земјаци преку Егејот. Тие немале желба да добијат таканаречена слобода'.

И понатаму:

'Александар престанал да се однесува како грчки ослободител и ја презел поумната улога на македонски освојувач'.

Настаните во продолжение зборуваат дека Грците од Милет пружиле жесток отпор на Македонците, но на крајот нивниот град паднал. А. Вајгал пишува:

'Имало очајничка борба, но на крајот градот бил заземен, а бранителите, кои им предизвикале прилични загуби на Македонците, биле лудо убивани'.

Но, Милет не бил единствениот малоазиски грчки град што пружил отпор на Македонците. Ист таков отпор пружил и грчкиот малоазиски град Халикарнас (Halicarnas). Главен бранител на овој град бил грчкиот војсководец Мемнон, кој претходно се борел против Александар Македонски и во битката кај реката Граник, на страната на Персија. Гркот Мемнон дури испратил и писмо до Дарие, велејќи му дека ќе остане до смрт верен на Персија, а воедно примил и тајна помош од Атина. Но, по жестока борба, Македонците го освоиле и овој град, а Мемнон избегал, но подоцна умрел во Метилена од болест. Неговата жена Барсина подоцна му станала жена на Александар Македонски.

Ваков бил и случајот и со грчкиот град Соли, кој се наоѓал на Родос. И Грците од овој град не сакале ни да слушнат за Александар, а камо ли да го пречекаат овој туѓинец како свој ослободител. Поради тоа, откако влегол во овој град Александар им наметнал на граѓаните тешки давачки

Поради сето ова се поставува прашањето: до колку Македонците биле 'Грци', зошто тогаш грчките градови и население, кои биле поробени од Персија им пружале толку голем отпор на Македонците? Нели би требало тие да се радуваат на своето 'ослободување'? Ајде да кажеме дека Грците од слободните грчки градови-држави имале причина да им се спротивставуваат на Македонците. Но, зошто толкав отпор на Македонците им пружиле и Грците од, окупираните од Персија, грчки градови? Одговорот е еден и единствен. Грците од овие градови ги мразеле Македонците повеќе и од својот вековен непријател Персија и затоа толку жестоко се бореле против македонската војска, сакајќи по прво да останат под персиска власт, отколку да потпаднаат под власта на Македонците.

Уште подрастичен пример за омразата на Грците кон Македонците бил случајот со битката кај Ис, кога на страната на Персија, против Александар Македонски, се биле дури триесет илјади Грци и тоа како елитни единици во составот на Персиската војска! По победата на Александар некои од нив биле заробени, но над 8.000 успеале да побегнат во планините, за што исто така сведочи древниот грчки историчар Аријан, кој дури пишува и дека помеѓу Македонците и Грците постоело 'старо расно ривалство' ('old racial rivalry'). Пишувајќи за текот на оваа битка, Аријан запишал:

'Почнала жестока борба. Дариевите Грци се бореле со цел да ги потиснат Македонците назад кон реката и да ги задржат позициите на своето лево крило, кое веќе почнало да се повлекува, додека Македонците, во нивното свртување, со јасниот успех на Александар што го гледале со свои очи, се обидуваале да го достигнат неговиот успех... Судирот беше уште повеќе загорчен благодарение на старото расно ривалство помеѓу Грците и Македонците' (Arrian, цит. дело, стр. 119).

Подоцна и во битката кај Гавгамела против македонската војска на страната на Персијанците исто така учествувале илјадници Грци. Древниот грчки историчар Аријан (цит. дело, стр. 158) пишува дека, од три илјади планински единици на Персиската војска, кои пред битката го изградиле мостот на реката Таксапус, дури две третини биле Грци.

Поради сето ова навистина е смешно кога денешната грчка историографија тврди дека војската на Александар Македонски наводно била 'грчка'. Каква е таа 'грчка војска', која се биела против илјадници Грци припадници на персиската војска? И зошто Грците се биеле на страната на Персија, до колку војската на Александар и навистина била 'грчка'? Се знаат вековните непријателства меѓу Персијанците и Грците, па оттаму нема никаква логика десетици илјади Грци да се борат на страната на Персија против 'сопствената' војска. И овде одговорот на овие прашања е еден и единствен! Овој одговор повторно се сведува на фактот дека огромен број Грци ја мразеле Македонија повеќе и од својот вековен непријател Персија, штом дури решиле и да учествуваат на нејзина страна во војната против Македонците.

За Македонците и Грците како одделни народи пишува и древниот грчки историчар Диодор Сицилијанецот (Diodorus of Sicily), а така пишува и Плутарх. Овој познат грчки историчар (1 и 2 век по Христа) сосема јасно напишал дека Грците биле под ропство на Македонците и дека биле ослободени дури откако на Балканот се појавиле Римјаните. Во својата биографија за римскиот војсководец Павел Емилијан, Плутарх пишува дека откако овој римски војсководец го поразил македонскиот крал Персеј (цитат): 'ги ослободил Грците од македонскиот јарем' (Aemilius Paulus by Plutarch, Translated by John Dryden). 'freed the Greeks from the Macedonian yoke.' (Aemilius Paulus by Plutarch, Translated by John Dryden).

Овде јасно гледаме дека Плутарх ги споменува 'Грците' (а не Атињаните, Тебанците и сл.) одделно од Македонците. Според тоа јасно е дека за него тоа биле два различни народа, од кој едниот народ (Македонците) го држел под ропство другиот (Грците, т.е. Атињаните, Тебанците и останатите Грци). Овде ќе спомнеме дека и други древни историчари одделно ги спомнувале Македонците и Грците. Наспроти тоа, ниту еден древ(е)ни историчар нема напишано, на пример: 'Атињаните и Грците' или 'Спартанците и Грците'. Ова секако дека е уште еден доказ за разликите меѓу овие два народа.

Впрочем, Грците и воено им помагале на Римјаните за да ја освојат Македонија, но и македонското кралство на Селевкидите (за кое ќе пишуваме во продолжение). Ова јасно го посочува историчарот Адкок (Adcock) во својата книга: 'Грците и Македонците - Уметноста на војната', во која пишувајќи за навлегувањата на Римската империја на Балканот, констатира:

'Не треба да се заборава дека во своите судири со Македонија и со Сирија на Селевкидите, Рим бил помогнат од грчки единици на чело со команданти Грци. (F. E. Adcock: The Greek and Macedonian Art of War, University of California Press, Berkeley and Los Angeles, 1957, стр. 96).

Македонците и Грците како одделни народи во своите дела на неколку места ги споменува и древниот еврејски историчар Јосиф Флавиј (Josephus Flavius), а така е и со поголем број современи истражувачи.

Во врска со сето ова д-р Борза го дава следното резиме:

'Обајцата Херодот и Тукидид ги опишуваат Македонците како странци, како посебен народ кој живее надвор од границите на грчките градови-држави.(...) Македонците... себеси не се сметале како грчко племе, ниту како каков било друг балкански народ, туку само како Македонци. Ова го знаеле сите странски протагонисти - од времето на Дарие и Ксеркс, до времето на римските генерали. (Борза, цит. дело, стр. 96).

Во споменатата 'Историја на Грција', читаме:

'Македонците од седмиот и шестиот век пред Христа претставувале целина од жестоки внатрешни племиња, распоредени во посебни мали кнежевства и биле

посебни во однос на Грците... Херодот, кој ги смета епирските Молосијани и Теспотијаните како деца на Хелен, децидно го мисли спротивното во однос на Македонците. (History of Greece, цит. дело, дел 2, стр. 11).

Познатиот германски историчар Улрих Вилкен (Ulrich Wilcken) во врска со етничките разлики помеѓу древните Македонци и Грците, во своето познато историско дело Александар Македонски запишал:

'Македонците беа наполно здрав народ. Тие не беа тренирани како грчките атлети, туку беа како Римјаните со војнички навики. Но, покрај овие добри особености, тие имаа и многу лоши навики, останати од дамнешните времиња, како што беше неумереното пиење, со што, во очите на Грците беа вистински варвари. Меѓутоа, антагонизмот беше реципрочен, бидејќи Македонците беа израснати во една горда и самосвесна нација, која со презир гледаше на Хелените'. (Улрих Вилкен: Александар Македонски, 1931 год. во превод на македонски, Скопје, 1988 г.).

И познатиот американски историчар Бадијан во својата книга 'Грци и Македонци' ги потенцира разликите меѓу Македонците и Грците (Badian E. 'Greeks and Macedonians', Studies in the History of Art, Washington, D.C., 1982).

Во светски познатата американска општа ЦД енциклопедија Microsoft Encarta (USA, 1998; наслов Europe) во врска со негрчкото потекло на Македонците читае:

'Македонија, која се наоѓа на север од Грција, отпрвин не била составен дел од грчкиот свет. Но, во 4 век пред Христа, нејзината владеечка класа се хеленизирала. Под Филип Втори, Македонија го освоила поголемиот дел од Грција, ја приклучил и територијата на Персиската империја на ова царство'.

Сомневање дека древните Македонци биле Грци покажува дури и грчкиот публицист Карагацис. Во 1952 година тој ја објавил книгата под наслов 'Историјата на Грците' во која се сомнева дека древните Македонци биле Грци. Карагацис бил почесен член на 'Институтот за македонски студии' во Солун.

Постојат уште многу вакви современи сведоштва кои во интерес на просторот ќе е ги оставиме за друга прилика.

Разликите во етногенезата помеѓу древните Македонци и древните Грци

Сепак, најубедлив доказ за разликите помеѓу древните Македонци и древните Грци претставува различната етногенеза на овие два народа. Етногенезата, пак, знаеме дека е апсолутен параметар во одредувањето на етничкото потекло на некој етникум.

Древните Македонци биле засебен балкански народ, главно создаден од мешањето на старите домородни племиња, кои живееле на територијата на Македонија.

Значаен етникум во формирањето на древните Македонци биле Бригите (Brygians). Тие биле староседелци во Македонија, а по Тројанската војна делумно се преселиле во Мала Азија. Освен нив, во етногенезата на древните Македонци биле вклучени и домородните древно-македонски племиња: Десарети, Линкести, Орести, Крестонци и други, а подоцна и Пајонците.

Етногенезата, пак, на древните Грци ни покажува дека тие главно биле составени од мешањето помеѓу Ахајците и Дорците.

До не така одамна мнозина историчари сметаа дека Дорците биле еден од главните етникуми и во етногенезата на древните Македонци. Ваквиот став историчарите главно го препишуваа едни од други, без некоја посериозна историчка анализа на истиот. Но, во поново време, врз основа на најновите истражувања и преиспитувања на досега познатите материјали, ваквата теорија е целосно отфрлена. Причините за ова се многу едноставни и јасни. Нив повторно ги сублимира д-р Борза. Во својата цитирана книга тој е дециден во

тврдењето дека теоријата за дорската миграција во Македонија треба да се исфрли од науката. Во врска со ова д-р Борза пишува:

'Теоријата за инвазијата на Дорците (заснована врз пишувањата на Херодот 9.26 и наследена од Тукидид 1.12) во најголем дел претставува измислица на историографијата од деветнаесеттиот век, и истата не е поткрепена со никаков археолошки или лингвистички податок.' (стр., 65).

Во продолжение д-р Борза објаснува:

'Археолошки гледано Дорците се невидлив народ. Северна Грција сè уште треба да ни понуди макар и најобичен арте-факт што може да биде поврзан со Дорците... Не постои никаков доказ за оваа таканаречена дорска миграција во централна и западна Македонија и во северо-источна Тесалија (стр. 67)... Не постои археолошки запис за движењата на Дорците, а митските аргументи во најголема мера се претпоставки, засновани врз фолклорни традиции за тоа дека Дорците потекнувале од северозападна Грција. Дури и доколку последново е вистина, врската помеѓу оригиналната татковина на Дорците и добро познатиот дорски дијалект од подоцнежните времиња не е јасна. Сигурно дека сите 'дорски Грци' од Класичниот период не можеле да бидат потомци на расеаните племиња од северо-западните грчки планини. Тоа што тие подоцна биле наречени Дорци не е доказ за нивното дорско потекло во етничка смисла. И Грците од 19 век имале обичај себеси да се декларираат како Ромеи, а својата земја ја нарекувале Румелија, како доказ за нивното римско потекло, наспроти сопствениот грчки јазик и словенски примеси. (стр. 68). '

Д-р Борза пишува дека Македонците немале етничка врска со Дорците, туку дека предците на Дорците и предците на Македонците можеби заедно живееле во околината на Пинд и Халикамон за време на Бронзената ера, поради што дошло до взаемни културни влијанија.

Ваквата теорија целосно ја поддржува и историчарот Чедвик, кој го тврди истото. (Chadwick John: 'Who were the Dorians?' Cambridge, 1976), а така тврдат и други историчари.

Овде треба да се спомне и горно-македонското племе Пајонци, кои исто така ја приложиле својата крв и култура во древно-македонскиот народ, а преку нив и во денешната македонска нација. Пајонците се горно македонско племе, кое главно живеело во средишниот дел на денешна Република Македонија, иако ги имало и во дел од егејскиот дел на Македонија. Некои автори ги сметаат Пајонците како 'одделен народ' од древните Македонци, најмногу поради тоа што тие долго време се спротивставувале на древно-македонската централна власт. Но, нивното спротивставување на централната македонска власт не може да биде доказ за нивната различност од древните Македонци. Едноставно, тие само подоцна се вклучиле во древно-македонската етногенеза, исто како што останатите македонски племиња тоа го направиле порано. Така, на пример, позната е војната помеѓу Македонците од Орестида против Македонците од Еордаја. Па, зарем тоа значи дека Македонците од Орестида биле драстично различни од Македонците од Еордаја? Понатаму, позната е војната што Филип Втори ја водел против македонското племе Линкести, од кои потекнувала неговата мајка. Значи и овде имаме меѓу-македонска племенска борба, која конечно резултирала со создавање на древно-македонскиот етникум. Во прилог на ова секако се и бројните примери на меѓусебните војни и непријателства на одделните грчки градови-држави. Тоа што Атина со децении војувала против Спарта не значи дека Атињаните и Спартанците биле посебни народи.

Инаку, да го кажеме и тоа дека, според бројни автори, и самите Пајонци потекнувале од Бригите, исто како што во голема мера бил случајот и со древните Македонци. (Подетално кај: Д-р Наде Проева, 'Студии за античките Македонци', Скопје, 1997, на повеќе места). Постојат повеќе културни сегменти кај Пајонците, кои биле идентични со оние на останатите македонски племиња.

Да ги спомнеме накратко и Десаретите, за кои некои автори сметаат дека биле илирско племе. Д-р Наде Проева (цит. дело, стр. 110), низ конкретни примери

приложува докази за разликите помеѓу Десаретите и Илирите, како и за сличноста помеѓу Десаретите и останатите македонски племиња (оружје, ономастика и т.н.).

Како заклучок на ова гледаме дека древните Македонци никако не можеле да бидат Грци, затоа што имале различно етногенетско потекло од нив.

Сепак и покрај сите овие силни докази за разликите помеѓу Македонците и Грците (што овде само накратко ги изнесовме), грчките историчари и натаму со сите сили се обидуваат да ги бранат ставовите на германската пропаганда од 19 век за наводното 'грчко' потекло на древните Македонци. Причината за ова веќе ја спомнавме, а тоа е (гледано од нивни аспект) заштитата на грчките национални интереси во однос на делот од Македонија што тие денес го држат под своја власт. Тие сметаат дека секој доказ дека древна Македонија не била грчка, ќе го доведе во прашање нивното држење на делот од оваа земја што е под нивна окупација. За таа цел во Грција секојдневно се публикуваат голем број статии, книги и сл., со цел докажување пред светот дека древните Македонци биле Грци. Дека добар дел од ваквите изданија не наидуваат на поддршка кај објективната светска научна јавност, повторно ќе се повикаме на д-р Борза, кој во својата книга, жестоко критикува некои грчки историчари во однос на нивните пишувања за потеклото на древните Македонци.

Пишувајќи конкретно за грчките ставови околу јазикот на древните Македонци, д-р Борза пишува дека грчкиот автор Калерис најцелосно го искажал грчкиот став кон древно-македонскиот јазик, но дека таков не бил случајот со некои други грчки автори. Во врска со ова д-р Борза пишува:

'Пошовинистички и понеубедлив поглед застапува Даскалакис во своето дело 'Хеленизам' (2 и 3). Но, најфалшливо објаснување е она на Мартис (во делото 'Фалсификатите на Македонската историја'). Оваа книга, напишана од поранешниот министер за северна Грција, претставува полемичен анти-југословенски памфлет, толку полн со историски грешки и искривувања што цената што ќе ја плати Академијата од Атина ќе биде намалување на довербата во научниот суд на ова почитувано друштво на учени... (Борза, стр. 91).

Да потсетиме дека овде критикуваните Даскалакис и Мартис денес во Грција се сметаат за едни од најголемите научни авторитети во однос на древна Македонија. Според тоа, овие жестоки критики кон нивните дела имаат посебна тежина затоа што се упатени од страна на најголемиот светски авторитет на истата тема - американскиот доктор на науки од Универзитетот во Пенсилванија д-р Јуџин Борза, кој притоа не ја штеди од критики ниту Грчката академија за науки од Атина. Овој научник, со доза на цинизам кон грчките ставови, заклучува:

'... Македонците од петтиот век пред Христа биле помалку сигурни во своето хеленско потекло отколку што се некои модерни автори'. (Борза, цит. дело, стр. 84).

Каде се денес потомците на древните Македонци? Каде е потомството на овој славен народ и каде најмногу останало зачувано нивното културно наследство? Читајте за ова во поглавието: Наследството на древните Македонци во денешната македонска нација обичаи, фолклорни мотиви, ономастика, јазик и друго.

▲ [Горе](#)

United Macedonians Organization of Canada

© Copyright 2003

info@unitedmacedonians.org